

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਸਤੰਬਰ 16-30, 1984

September 16-30, 1984

ਸੰਪਾਦਕ: ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ

ਇਹ ਪੀ ਡੀ ਐਫ ਫਾਈਲ ਸੁਖਵੰਤ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਹੁੰਦਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ
ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

ਸ੍ਰੋਤ: ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਦਾ ਇਹ ਅੰਕ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

P.O. BOX 67344 STN. 'O'
VANCOUVER, B.C. V5W 3T1

Vol. 3 No. 32 Sept. 16-30, 1984
Editor's Res. PHONE. (604)321-6360

THE CANADA DARPAN
Punjabi Fortnightly Newspaper

ਟਰਾਂਟੋ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ 'ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ' ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਟਰਾਂਟੋ — 8 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਵੈਸਟਰਨ ਰੋਡ, ਟਰਾਂਟੋ ਵਿਚ ਇਕ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਹੈ ਜੋ 'ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ' ਤੇ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਨਾਰਥ ਅਮੈਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਬੁਲਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ, ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੋਂਸ ਕੋਲੋਵਰਨੀਆ, ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਕੈਮਲੂਪਸ, ਡਾ. ਰਾਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਤੇ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਵੈਨਕੂਵਰ ਸਨ।

ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਇਸ ਲਈ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਕਿ ਨੀਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਹੋਈ 28 ਜੁਲਾਈ, 1984 ਦੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ "ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ।" ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨੀਊਯਾਰਕ ਵਾਲੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ 40 ਮੈਂਬਰੀ ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਥੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਂ ਸਕੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। 40 ਮੈਂਬਰੀ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖ' ਦੇਣ ਲਈ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਥੇ ਪੰਜ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਸੀ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੀਊਯਾਰਕ ਜਾਣ ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿਤੀ ਸੀ - ਇਸ ਕਾਰਨ 'ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ' ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣ ਸਕੀ।

ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 6000 ਤੋਂ ਉਪਰ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਨੀਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 5000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ।

ਬੁਲਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ' ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਅਤੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਿਡਰਾਂਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਿੰਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਰ ਨੀਯਤ ਕਰ ਲੈਣ। ਇਸ 'ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ' ਵਿਚ ਪੰਜ ਜਥੇਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਤਿੰਨ ਜਥੇਦਾਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾਣਗੇ। 'ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਔਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ' (ਜੋ ਨੀਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਬਣੀ ਸੀ!) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇਹ ਪੰਜ ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਨਗੇ।

ਜਨਰਲ ਭੁੱਲਰ ਤੇ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕਾਰਾਂ

ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸਮੁੱਚੇ ਇਕੱਠ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕਾਰਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਵਲੋਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ 'ਬੱਬਰ' ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਵਲੋਂ। ਇਹ ਕਾਰਾਂ ਬੁਲਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਪ੍ਰੈਸਟੀਜ਼' ਕਾਰਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਰੋਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ 500 ਡਾਲਰ ਜੁਰਮਾਨਾ

ਵੈਨਕੂਵਰ — ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਰੋਸ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜੱਜ ਐਡਮੰਡ ਕਰੋਨੀਆ ਨੇ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ਼ਲ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪ੍ਰਲਾਦ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ 'ਸਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਜੱਜ ਐਡਮੰਡ ਕਰੋਨੀਆ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੂੰ 500 ਡਾਲਰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ, ਦੋ ਸੌ ਡਾਲਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

31 ਦਸੰਬਰ 1983 ਨੂੰ ਪ੍ਰਲਾਦ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੋਸ ਸਟਰੀਟ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵਾਪਰੀ। ਅਖਬਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਹਮਲਾ ਪ੍ਰਲਾਦ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਉਤੇ ਉਦੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਹੋਈ।

ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਚਲਦੀ ਰਹੀ।

ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੋਧੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਕੀਤੀ

ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਅਲੀ ਨਾਂ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਲੌਂਸ ਏਜੰਸੀ ਲਿਖਕੇ ਪੰਥ ਦੇਖੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕੱਢਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਕਰੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਮਤਾ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪੰਥ ਦੇਖੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾਵੇ।

ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜੋ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਨਾਂ ਥੱਲੇ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ - ਉਸ ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਆਈਆਂ - ਇਹ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਅਤੇ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਤੋਂ ਡਾਕ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨਾਂ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਤ ਭਿਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦਾ ਬਾਡੀਗਾਰਡ ਨਹੀਂ

ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਆਨਰੇਬਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵਿਚ ਵੀ ਦੂਜੀਆਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀਆਂ ਵਾਂਗ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧੜੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਣਾਅ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਤਣਾਅ ਤੇ ਧੜਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨੀ ਯੋਗ ਨਹੀਂ।

ਜੱਜ ਕਰੋਨਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਜ਼ਾਦ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨੇ ਪ੍ਰਲਾਦ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਸਲ ਕਾਪੀ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਪੁਛੇ ਜਾਣ ਤੇ 'ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਦੇ ਸਕਣਗੇ?' ਤਾਂ ਪ੍ਰਲਾਦ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਤੇ ਵਾਜ਼ਲ ਜੱਜ ਨੇ ਜੋ ਵੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਸਮੁੱਚੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਉਹ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਮੁੜ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵਿਚ ਨਾ ਵਾਪਰਨ।

ਗਿਹਾ। ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਤ ਭਿਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਿਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਾਂ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਬਾਡੀ ਗਾਰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਨੇ 'ਸਿਆਸੀ ਚਾਲ' ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਗੰਢ ਲਿਆ ਸੀ ਜਦ ਕਿ 'ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ' ਦੇ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸੰਤ ਭਿਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨਾਲ ਰਲ ਗਏ ਸਨ। (ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 17 ਤੇ)

ਛਪਦੇ ਛਪਦੇ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਲਾਹ ਕੇ ਦਸ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਵੇਰਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਨਵਾਂ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਫਰਨੀਚਰ ਖ਼ੀਦਣਾ ਜਾਂ ਟ੍ਰੇਡ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਟੋਰ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ

ਟੌਪ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦਾ ਫਰਨੀਚਰ ਤੇ ਵਾਜਿਬ ਕੀਮਤਾਂ

● ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ ● ਡਾਇਨਿੰਗ ਰੂਮ ● ਬੈਡ ਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਫਰਨੀਚਰ ਸਾਥੋਂ ਖ਼ੀਦੋ

* New * Used or * Trade-ins

ਫਰਨੀਚਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ 36 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਸਟੋਰ

ਰੌਇਲ ਫਰਨੀਚਰ ਲਿਮ:

2607 ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ, ਵੈਨਕੂਵਰ, ਬੀ. ਸੀ. (At 10th Ave. East)

Ph:
874-9525

ਪਾਲ ਤੂਰ

ਕੈਨੇਡਾ

ਦਰਪਣ

ਟੋਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਰੂਨੀ 17 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਣਗੇ

ਅਟਵਾ — ਨਾਮਜ਼ਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਿਸਟਰ ਬਰਾਇਨ ਮਰੂਨੀ 17 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨਾਲ ਸਹੁੰ ਚੁਕਣਗੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੌਹਨ ਟਰਨਰ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 17 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਟੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਲਵੇਗੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪੰਜ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 40 ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਦੀਆਂ 30 ਸੀਟਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਅਜ਼ਾਦ ਹੈ। 282 ਦੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਵਿਚ 211 ਸੀਟਾਂ ਟੋਰੀ ਲੈ ਗਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 21 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਟੋਰੀ ਸਰਕਾਰ ਕੇਵਲ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਜੋਅ ਕਲਾਰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਸਮੇਂ ਰਹੀ ਹੈ।

ਟੋਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਹ ਚੋਣ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਧਣ ਕਾਰਨ ਜਿਤੀ ਹੈ ਪਰ ਰਾਜਸੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਘਟਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਧੇਗੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀ. ਸੀ. ਵਿਚ ਟੋਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਮਰਥਕ ਸੋਕਰਡ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਰੀ ਵਿਚ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ

ਬੀ. ਸੀ. ਦੀ ਲੈਜਿਸਲੇਚਰ ਵਿਚ ਸਰੀ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਦੀ ਥਾਂ ਚਾਰ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਨੀਯਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸਰੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਹਿਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਦਾ ਇਕ ਪਾਠਕ ਹੋਰ ਬਣਾਓ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਤੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਖੁਲ੍ਹਾ ਖਤ

ਅਸੀਂ, ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਦੋਸਤ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਰੋਲ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮੰਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਣ।

ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿਣ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੋਚਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 500 ਤੋਂ 1000 ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੱਕ ਲੇਖ ਸਾਨੂੰ ਲਿਖਕੇ ਭੇਜੋ ਤਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛਾਪ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਬੰਦਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਲੇਖ ਭੇਜੋ। ਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਭੇਜੋ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਆਪ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ।

ਸਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਇਹ ਲੇਖ ਭੇਜੋ।
ਪਤਾ ਇਹ ਹੈ:

C/o Bhapa Pritam Singh

K - 24, Hauz Khas, New Delhi - 110016

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ, ਅਜੀਤ ਕੌਰ, ਰਾਜ ਗਿੱਲ, ਭਾਪਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ

ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੌਹਨ ਟਰਨਰ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਰਾਇਨ ਮਰੂਨੀ

ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੀਊ ਵੈਸਟਮਿਨਸਟਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਚਾਰਜ ਸਾਂਭ ਲਿਆ

ਨੀਊਵੈਸਟਮਿਨਸਟਰ — ਇਕ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ 1983-84 ਵਿਚ ਚੁਣੀ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਕੌਰਟ ਆਰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਭੰਗ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੀਂ 11 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਚਾਰਜ ਸਾਂਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ ਹਨ।

ਚਰਨੈਂਕੋ ਨੇ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦਿਤੇ

ਮਾਸਕੋ — ਸੋਵੀਅਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਿ: ਚਰਨੈਂਕੋ ਨੇ ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਗਏ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਰਸਮ ਕੀਤੀ। ਪੱਛਮੀ ਮੀਡੀਆ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਅਫਵਾਹ ਫੈਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਚਰਨੈਂਕੋ ਦੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹਨ।

ਭਲਾ ਉਹ ਮਾਂ ਕੀਕਣ ਭੁੱਲੇ
ਵਿਛੜ ਗਏ ਪੰਜ ਪੁਤਰਾਂ ਨੂੰ,

ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਬੱਸਾਂ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ

ਵੈਨਕੂਵਰ — ਇਸੇ ਵੀਕਇਡ ਤੱਕ ਬੱਸਾਂ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਬੁਲਾ ਕੇ ਬੱਸ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੇ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਲੰਮੀ ਹੜਤਾਲ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਇਸ ਦਾ ਵਪਾਰ ਤੇ ਅਸਰ ਪਿਆ ਉਥੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਰਹੀ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਆਵੇਗਾ।

BOMBAY SWEETS

& Restaurants

6556 - 6560 MAIN ST. VANCOUVER

Ph. 321-1414

874-5722

For Largest Variety in Indian Sweets

Delicious Indian food

S. & S. INSURANCE

6658 Main St. Vancouver

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ
ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦਫਤਰ

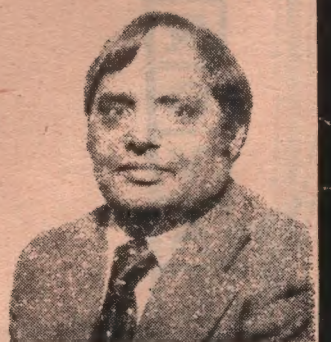
ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦੇ ਰੇਟ ਤਾਂ ਹਰ ਥਾਂ ਇਕੋ ਹੀ ਹਨ ... ਪਰ ਫਰਕ ਦੋਸਤੀ ਭਰੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਹੈ ... ਤੇ ਉਹ ਦੋਸਤੀ ਭਰੀ ਸੇਵਾ ਤੁਹਾਨੂੰ S & S Insurance ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ

RENEW EARLY INSURANCE

* FINANCING AVAILABLE

* SAFE DRIVING DISCOUNT (if eligible)

Ph. 324-5711

ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

324-5711

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਪੰਜਾਬ ਦਰਪਣ

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚੋਂ ਫੌਜ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ
ਗਲਬਾਤ ਹੋਵੇਗੀ - ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠਾ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 19 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ — ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਸ: ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠਾ ਨੇ ਇਥੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਗਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦ ਤੱਕ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚੋਂ ਫੌਜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਈ ਜਾਂਦੀ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ 'ਕਾਰ ਸੇਵਾ' ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠਾ ਆਪਣੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸ: ਮਜੀਠਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਮੋਰਚੇ ਨਾਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਸਲਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਸ: ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਜਾਂ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਖਵਾਦ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਨਾਅਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਸ: ਮਜੀਠਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ 'ਮੁਗਲਾਂ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ' ਦੀ ਪਾਲਸੀ ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

2 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਕਲਚਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

16 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸ: ਮਜੀਠਾ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦੀ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀ ਸਕੱਤਰ ਸ: ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਲਈ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 19 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਲਈ ਹੈ।

ਫੁਬਈ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਤੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਛਗਿਛ ਜਾਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਸੀ. ਬੀ. ਸੀ. ਤੇ ਆਈ. ਬੀ. ਵਲੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਹੋਏ ਜਹਾਜ਼ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰ ਲਾਈਨਜ਼ 737 ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪੁਛਗਿਛ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਵੀ ਪੁਛਗਿਛ ਹੁੰਦੀ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ

ਕੌਲ ਪਿਸਤੌਲ ਕਿੱਥੋਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ। ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਤੇ ਜਹਾਜ਼ੀ ਅਮਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਪਿਸਤੌਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆਇਆ। ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਥਿਆਰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਸਤੌਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੌਲ ਹੋਵੇ ਪਰ ਲਾਹੌਰ ਜਾ ਕੇ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੈਲ ਵਿਚ ਇਹ ਪੁਛ ਪੜਤਾਲ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਦਾ 19 ਦਿਨ ਦਾ ਗੈਰਮਾਫ਼ ਦੇ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਪੁਛ ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਕਈ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਾਨ ਸਿੰਘ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਲੀਡਰ), ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਸੋਹਨਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸਾਰੇ ਫੁਬਈ ਤੋਂ ਚਾਰਟਰਡ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ।

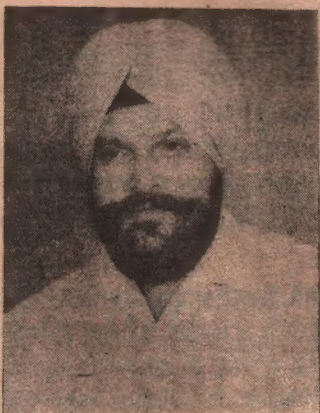
SINGH JEWELERS MANUFACTURING & REPAIRING LTD.

5178 Victoria Drive, Vancouver, B.C.

Phone (604) 321 - 2772

ਭਾਰਤ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ

ਸਿੰਘ ਜਿਊਲਰਜ਼ - ਜਿਥੇ ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਹੱਥੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 35 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ

Bhagwant Singh Sadurah

ਆਪਣੇ ਮਨ ਭਾਉਂਦੇ ਗਹਿਣੇ ਬਨਵਾਉਣ ਲਈ ਸਿੰਘ ਜਿਊਲਰਜ਼ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਪਹੁੰਚੋ!

Specialists in Fine Canadian, Punjabi and Himachal
Jewellery We do your design work.

10,14 & 18 Karat Gold chains and bracelets

22 K Gold Manufacturing Canadian - Style
Gold and silver chains

THE CANADA DARPAN

P.O. BOX 67344 STN. 'O'
Vancouver, B.C. V5W 3T1

Chief Editor(Hon.): DARSHAN GILL

Managing Editor : GURDEV SINGH DHALIWAL

PHONE : (604) 321-6360

All Officeholders of CANADA DARPAN are honorary associates

ਕੋਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਈ ਲੇਖਕ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।
ਐਡੀਟਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਕਾਂਗਰਸ - ਨਮਾਜ਼ ਕੌਣ?

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਰਾਜਸੀ ਮੱਸ ਹੋ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਘੁਲੂਘਾਰਾ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ, ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦ ਕਿੰਨੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ, ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਇਮ ਸੰਘ ਨੂੰ ਪੱਥੇ ਕਿਸ ਨੇ ਪਾਏ, ਹੋਦਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦ ਮੁੜ ਮੁੜ ਕਿਉਂ ਭੜਕਦੇ ਹਨ? ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਕ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੂਜੇ ਤੱਕ ਕਿਹੜੀ ਨਰਦ ਖੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਚਾਲ ਨਾਲ ਰਾਜਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਧਾਰਾ ਵਹਿੰਦੀ ਹੈ - ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਹੀ ਫਿਰਕੂ ਖੇਡ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਿਉਂ ਵੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਖਾਸ ਕਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਹਲੇ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਕਾਂਗਰਸ - ਨਮਾਜ਼ ਲੋਕ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ!

ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇੰਦਰਾ ਕਾਂਗਰਸ ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦ ਭੜਕਾਉਂਦੀ ਹੈ - ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਫਸਾਦਾਂ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ, ਹਿੰਦੂਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਤੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵੰਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇਥੇ ਹਵਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ - ਉਹ ਇੰਦਰਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਭਗਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣ? ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫਿਰਕੂ ਇਕੋ ਥੈਲੀ ਦੇ ਦੋ ਵੱਟੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਮਨੋਰਥ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟਣਾ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕੁ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਸਾਡੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਹੀ ਲੱਭਣੇ ਪੈਣਗੇ:

1. ਜੇ ਲਾਲਾ ਜਗਤ ਨਰਾਇਣ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਖਾਤਰ ਵਰਤਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਹਿਰ ਇਥੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਫੈਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ?
2. ਜਿਹੜੇ "ਲੀਡਰ" ਆਪਣੇ ਹੀ ਧਰਮ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਉਤੇ 'ਗਦਾਰੀ' ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮ ਦੀ ਖਾਤਰ ਜਿਹੜੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇ?
3. ਜਿਹੜੇ ਅਖਬਾਰ ਇਕ ਸਾਲ ਕਾਂਗਰਸੀ, ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਕਮਿਊਨਿਸਟ, ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਅਕਾਲੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਰੂਪ ਧਾਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦਾ ਦਮ ਭਰਦੇ ਹਨ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਸੋਧ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸੋਧ ਦੇਣਗੇ?
4. ਜਿਹੜੇ "ਲੀਡਰ" ਪ੍ਰੇਮ ਵਲੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਏਡੇ ਵੱਡੇ 'ਟਾਈਟਲ' ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਫਿਰ ਆਪੇ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੀ ਬਿਲੀ ਛਿਕਦੀ ਹੈ - ਉਹ 'ਗਵਾਰ' ਤੇ 'ਅਨਪੜ੍ਹ' ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?
5. 'ਦਲਬਦਲੂ' ਬਣਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਰੰਪਰਾ ਜਿਹੜੇ ਸਖਸ਼ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਅੱਜ ਭੁੱਕੀ ਵੱਡੇ ਪਕਾਉਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪੁਛਣ ਪਹਿਲੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਬਦਲੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਪੰਥ ਰਤਨ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ?
6. ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਰਵੀਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਪੜਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪੁਛਣਾ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਕੋਈ 'ਲੀਡਰ' ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ? ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀਆਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਫੰਡ ਕਿਸ ਗੱਲ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ?
7. ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੰਝਲਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ 'ਮਾਇਆ' ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਥੇ ਮਾਇਆ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ (ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੈਸ ਹੈ) ਪਰ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰਾਂ ਤੱਕ ਮਾਇਆ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੁਜ ਰਹੀ ਹੈ? (ਚਲਦਾ)

ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲਾ: ਬਾਹਰੋਂ ਇਕ ਝਾਤ

□ ਵੈਨਕੂਵਰ ਸੱਥ

(ਸਾਧੂ, ਸੁਖਵੰਤ ਗੁੱਦਲ, ਮੁੱਖ ਟ੍ਰੇਟ, ਸਰਵਣ ਬੋਲ ਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਚਾਹਿਲ)
(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਵੇਖੋ ਅਗਸਤ 31, 1984 ਵਾਲਾ ਅੰਕ)

ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵੇਲੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਭੁਝਾਨ ਵੱਲ ਉਗਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਮਹਾਸ਼ਾ', 'ਇੰਦਰਾ ਦਾ ਚਮਚਾ', 'ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਗੱਦਾਰ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਫੌਜਾਂ ਉਪਰ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਹਨੀ 'ਬੈਲੇਂਸ' ਖਬਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਟੋਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਗਾਰਬੇਜ਼ ਕੂੜੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਕੁੱਝ ਇੱਕ ਬੰਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਗਲ ਘੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਿਰਫ ਉਹ ਹੀ ਲੋਕ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਣ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਇਥੋਂ ਦੀ 'ਹਿਟ ਲਿਸਟ' ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਇਥੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮੋੜ ਤੇ ਲਿਆ ਖੜਾ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉਪਰ ਫੌਜ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਥੋਂ ਦੇ ਕੁੱਝ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਸਤ ਲੀਡਰਾਂ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਲਈ ਨਹਿਲੇ ਉਤੇ ਦਹਿਲੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਛਪਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੱਕ ਸੱਚੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਫੌਜ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਅਮੀਰ ਸਰਕਾਰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਜ਼ੁਲਮ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਅਖਬਾਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਭਾਰਤ ਉਪਰ ਰਾਜ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਅਮੀਰਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਵੀ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਥੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੀ ਕਲਕੱਤੇ, ਬੰਬਈ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਅੱਭੀਆਂ ਰਗੜਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਹਨ? ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ?

ਇਹ ਠੀਕ ਨੂੰ ਕਿ ਸਰਕਾਰ (ਇੱਕਲੀ ਭਾਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ) ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਰਮ, ਰੰਗ ਤੇ ਨਸਲ ਆਦਿ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾੜਨ ਲਈ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਬੱਲੇ ਆਈ ਧਿਰ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਮੰਗਿਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀ ਸਾਰਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹੋ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹੋ ਸੋਚੀਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫਿਕਰ ਘੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹੋ ਕੁੱਝ ਨਾ ਕਰੀਏ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਉਹ ਉਹਦੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਭਾਰਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਦਿੱਤੀ, ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਰਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸ਼ੰਕਾ ਰਹਿ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਵਾਂਸੀ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਉਹਦਾ ਲੇਖ 'ਮੈਂ ਨਾਸਤਿਕ ਕਿਉਂ ਹਾਂ' ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਧਰਮ ਬਾਰੇ, ਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ, ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਇਹ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਲੇਖ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਦੱਸੇ ਰਾਹਾਂ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ ਨਾ ਕਿ ਮੁੜ ਧਾਰਮਿਕ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚੇ ਫਿਰੀਏ। ਅਸੀਂ ਜੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਾਂ, ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੋਚੀਏ।

ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਦੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਥੋਂ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘੋਲਾਂ ਉਪਰ ਅਸਹਿ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਸਾਡੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਘੋਲਾਂ ਉਪਰ ਵੀ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਇਥੋਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦੀ ਹੈ। ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੇ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਏਕਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਤਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸ਼ਾਲੀ ਲੜਾਈ ਲੜ

ਸਕਾਂਗੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਈਏ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਇਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਪਾੜੇ ਨਾ ਪੈਣ ਦੇਈਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਮੁਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ, ਬੋਲਣਾ ਜਾਂ ਕੁੱਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਾਡੀ ਇਥੋਂ ਦੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਉਪਰ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਨਾ ਕਰਨ।

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੁ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀਆਂ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਸਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਿਫ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਅਜੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸਮੁੱਚੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹਦੇ ਲਈ ਹੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਦੋ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਹਨ ਨਸਲਵਾਦ ਤੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ। ਇਹ ਦੋ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਥੇ ਆਏ ਹਨ ਉਦੋਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਚੱਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨਹੀਂ? ਜੇ ਜਰਾ ਧਿਆਨ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਨਹੀਂ ਉਸਾਰ ਸਕੇ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਵਧੀਆ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਜੇ ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਤਾਂ ਕਿਉਂ? ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਸਕੂਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਡੱਕ ਕੇ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਮੁੰਡੇ ਸਰਾਬ ਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਇਹ ਨਸ਼ੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਸੇ ਕਿੱਥੋਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ? ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਜਿਸਮਾਨੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਕਦੀ ਅਸੀਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਪੱਛੜੀ ਹੋਈ ਹੈ? ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਸੱਜੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਰੋਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ, ਸਾਹਿਤ ਨਾਟਕ ਤੇ ਲੋਕ ਨਾਚ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵੱਲ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ? ਸਾਨੂੰ 14,000 ਮੀਲ ਦੂਰ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਇੱਕ ਦਮ ਖੰਭੜ ਕੇ ਰੱਖ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਭ ਕੁੱਝ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਤੇ ਤੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਮੀਲ ਦੂਰ ਜੇ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਵਾਂ, ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹਦਾ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਤੇ ਸਾਡੀ ਅਣਖ ਤੇ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਲੁੱਟ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਕਲੀਨ ਅੱਪ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਲੁੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੋਟਲਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੱਤਰ ਅੱਸੀ ਸਾਲ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਪਰ ਸ਼ੁੱਟਣ ਜਾਂਦੇ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਲੁਹਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸਾਡੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਝੰਡੜਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ? ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਗੀਰੂ ਸੋਚ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਬੱਲੇ ਸਾਡੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਕੋਈਆਂ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਕੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਠੰਢ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ? ਸਾਡੇ ਨਵੇਂ ਵਿਆਹ ਕੱਚ ਦੇ ਗਿਲਾਸਾਂ ਵਾਂਗ ਟੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ? ਅਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਆਰਾਮ ਲਈ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕੇ ਹਾਂ?

ਜੇ ਅਸੀਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ ਤੇ ਉਥੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਹੀ ਚੱਲਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕੋਨੇਡਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਿੰਦੂ ਵੀ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਆਬਾਦੀ ਵਧਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਿਆਸਤ ਹੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਬੈਠ ਕੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿੱਥੇ ਪੂਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋੜ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਹ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਜੇ ਕੁੱਝ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਖੇਡ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਉਪਰ ਫੌਜ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਹਿਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਉਪਰ ਇੱਕ ਗਹਿਰਾ ਜ਼ਖਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੇ ਰੋਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਚੇਤਾ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਸਲੀ ਕਸੂਰਵਾਰ ਕੌਣ ਹੈ? ਅਸਲੀ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕ ਨਹੀਂ। ਅਸਲੀ (ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 6 ਤੇ)

Goyal Travels Inc.

4152 Fraser Street, Vancouver, B.C., Canada V5V 4E8

Toll Free Numbers PH: (604) 872-7658

In B.C. 112-800-663-9079

In Alberta 1-800-663-9079

From 4 pm to 7 p.m.

Cheapest Fares to:

FIJI—INDIA—PAKISTAN—COLOMBO—NEPAL

THINKING OF TRAVEL?

WE CAN SAVE YOU
TIME—TROUBLE—MONEY

ASSOCIATED OFFICES IN INDIA:

- 2 Asia House, K.G. Marg, New Delhi—110001 Phone 389217
- Opposite Nehru Gardens, G.T. Road, Jullundur City Phone 77526
- Court Road, Moga, Distt. Faridkot Phone 2798
- Court Road, Jagraon, Distt. Ludhiana Phone 252

ਭਾਰਤ ਦਰਪਣ

ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਰਾਮਾ ਰਾਓ ਵਜ਼ਾਰਤ ਮੁੜ ਬਨਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ ਦੀ ਮੱਦਦ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖਿਚ ਲਿਆ

ਹੈਦਰਾਬਾਦ — ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਐਨ. ਟੀ. ਰਾਮਾਰਾਓ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੇ ਬਹਾਲ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਕੋਲੂ ਹੋਏ ਅਸੈਂਬਲੀ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੇ 16 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਰੋਲਾ ਪਾ ਕੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚਾਲੂ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਸੈਂਬਲੀ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅੱਜ ਰਾਮਾਰਾਓ ਦੀ ਤੇਲਗੂ ਦੇਸ਼ਮ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਮੁੜ ਵਜ਼ਾਰਤ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 153 ਮੈਂਬਰ 294 ਦੇ ਸਦਨ ਵਿਚੋਂ ਰਾਮਾਰਾਓ ਨਾਲ ਹਨ।

ਅਸੈਂਬਲੀ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰੀ ਜਦ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਚੁੱਪ ਵੱਟ ਰੱਖੀ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੜੇ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਜੇ ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ ਬਹੁਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋੜ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਸੈਂਬਲੀ ਸੈਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਮਾਰਾਓ ਆਪਣੇ 153 ਅਸੈਂਬਲੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਗਵਰਨਰ ਸ਼ੇਕਰ ਦਿਆਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਤੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 153 ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਦਲ ਬਦਲੂ ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ ਨਾਲ ਕੇਵਲ ਕੁਝ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ।

ਅਸੈਂਬਲੀ ਹਾਊਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤਾਂ ਰੋਲਾ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਮਾਰਾਓ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦਾਂ ਵਿਚ 7 ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ 50 ਜ਼ਖਮੀ

ਤੇਲਗੂ ਦੇਸ਼ਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪੀ. ਓਪਿਦਰ ਆਂਧਰਾ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਡਾ: ਐਸ. ਪੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਨਾਲ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਰਾਜ ਭਵਨ ਵਿਚ ਭਾਸਕਰ ਰਾਓ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹੈਦਰਾਬਾਦ — ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਫਸਾਦਾਂ ਕਾਰਨ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ 7 ਵਿਅਕਤੀ ਕਤਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਵੈਮ ਸੰਘ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚੀ ਜਲੂਸ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਲੁਟੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹਿੰਦੂ ਸ਼੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ ਦੇ ਜਨਮ ਉਤਸਵ ਤੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢ ਰਹੇ ਸਨ। ਝੜਪਾਂ ਵਿਚ 50 ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਡਾ: ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ

ਫਰੀਦਕੋਟ — ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਇਥੇ ਡਾ: ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਜਦ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਡਾ: ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ ਦੋ ਹਕਿਮਾਰਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ।

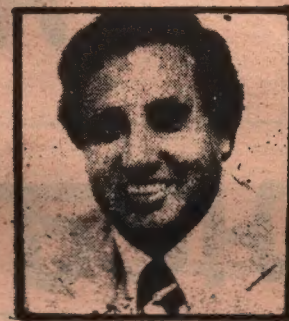
JIM PATTISON

ON MAIN

SERVICE AFTER 1985 ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ
SALE

ਕੈਡਲਿਕ ਖੀਦੋ

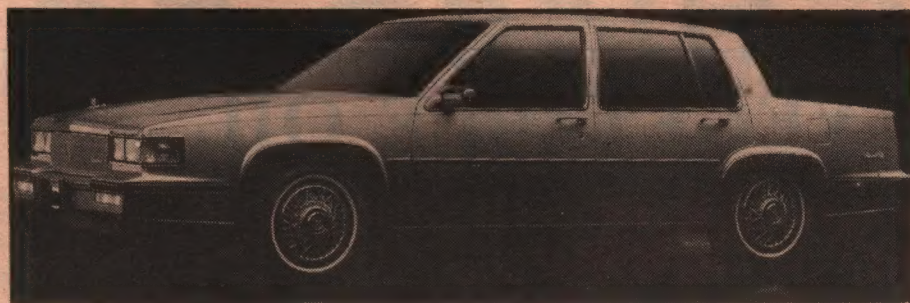
ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਸਟੇਸ਼ਨ
ਵੈਗਨਾਂ, ਟਰੱਕ, ਵੈਨਾਂ ਅਤੇ 4x4 ਜ਼ਿਮੀ
ਲੈਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਣੇ ਪਹਿਚਾਣੇ
ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ ਨੂੰ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਰੋ

ਪ੍ਰਲਾਦ ਗਿੱਲ

Parlad Gill

Bus. 879 - 4233
Res. 435 - 1834

YEAR	CAR	
1981	CAMARO	Z28 4
	4 spd. TROFF	\$7595
1980	CADILLAC SEVI	
	SEVILLE - D ELLERT	
	loaded including sunroof, leather seats.	
	SPECIAL	\$13900
1981	SEVILLE LOADED	
		\$16900
1980	TURBO TRANS AM	
	SE BLACK loaded including T roof	
	SPECIAL	\$8995

3434 MAIN ST. VANCOUVER, B.C.

AMBIKA FOODS

5125 Victoria Drive, Vancouver

PHONE: 327—0295

ਆਟਾ ATTA [double] 2x10 kg. 8.89

ਬਦਾਮ ALMOND 3 lb. 68.9

ਲੌਂਗ ਗਰੇਨ 20 kg. 10.89
ਚਾਵਲ LONG GRAIN RICE

ਪਚਰੰਗਾ ਆਚਾਰ [Tin] 1.49
PACHRANGA

ਸਾਬਤ ਮਸਰ MASAR 29¢
WHOLE lb.

ਮਟਰਾਂ ਦਾ ਆਟਾ 99¢
PEA FLOUR 2 kg.

ਵੈਜੀਟੇਬਲ ਤੇਲ 19.99
VEGETABLE OIL 16 lit.

ਖੰਡ SUGAR 10 kg. \$5.79

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਹਾਲਤ ਤੇ ਵਿਚਾਰ

□ ਉੱਜਲ ਦੁਸਾਂਝ

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹਾਲਤ ਵਿਗੜ ਗਈ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਭੇਜੀ ਗਈ। ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸੱਟ ਵੱਜੀ। ਸਾਡੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਆਣਪ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ - ਜਲਦੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਸਦਾ ਸਹੀ ਸੰਕੇਤ, ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਬਹਿਸ ਦਾ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਉਠ ਸਕੇ।

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੱਸਣ ਦਾ ਹੋਸਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਵੇਰ-ਵੇਰੋਪ ਜਾਤੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਡਰਾਵਾਂਗੇ ਜਾਂ ਮਨ੍ਹਾਂ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਮੈਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣੀਏ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰੀਏ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਤਸ਼ੱਦਦ ਅਤੇ ਹੱਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਜੇ ਅਸੀਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਪੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ। “ਕੋ ਕਾਹੇ ਕੋ ਰਾਜ ਨਾ ਦੇ ਜੋ ਲੇ ਸੋ ਨਿੱਜ ਬਲ ਸੇ ਲੇ” ਕੀ ਸੱਚਾਈ ਅਟੱਲ ਹੈ। ਪਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ, ਧਰਮ, ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਬਲ ਹੀ ਯੋਗ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਅਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਲਈ ਕੁੱਝ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪੁਰ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਮਿਆਰ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਕਰਕੇ ਸਾਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜੇ 1947 ਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਤੇ ਹੀ ਪੂਰੀਆਂ ਮਰਹਮ ਪੱਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਇਸ ਵੇਲੇ ਫਿਰਕੂ ਤਨਾਅ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਭੀ ਇਸ ਤਨਾਅ ਤੋਂ ਬਚੇ ਨਹੀਂ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤਨਾਅ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਗੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਕੀ ਟੀਚੇ ਹਨ? ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਧਾਰਮਿਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਪੂਰਨ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ? ਇੱਥੇ ਮੰਗਾਂ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵਸ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ

ਪੁਰ ਕੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਕੀ ਸਿੱਟੇ ਹੋਣਗੇ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਵਸਣਾ ਹੈ? ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ? ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਕੁੱਲੀ ਗੁੱਲੀ ਅਤੇ ਜੁੱਲੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਕਰ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ?

ਇੱਥੇ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ “ਖਾਲਿਸਤਾਨ” - ਭਾਵ ਧਾਰਮਿਕ ਆਧਾਰ ਪੁਰ ਟੋਟੇ - ਦੀ ਮੰਗ ਮੰਗੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁ-ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਲੋਕ ਸਿੱਖ, ਅਕਾਲੀ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਸੋਚ ਵਾਲੇ - ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਪੁਰ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਜਿਤਨੀ ਸੱਟ ਹੀ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ - “ਖਾਲਿਸਤਾਨ” ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਦੁਰਾਝਾ ਅਤੇ ਬਦਸਲੂਕੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਭਾਰਤੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ। ਮੈਂ ਭੀ ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਇਨਸਾਫ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਤਨ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਟੁਕੜੇ ਦੇਖਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੀ ਇਹ ਰਾਇ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਵੱਖਰੀ ਰਾਇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੱਚੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਲਈ ਲੜਾਈ ਲੜੀ। ਉਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਨਾ ਜੀ ਦੇ ਚਾਚਾ ਜੀ 22 ਅਗਸਤ 1914 'ਚ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਮਾਦਰੇ-ਵਤਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 30 ਮਾਰਚ 1916 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਤਾਂ ਇਤਫਾਕ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 1857 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜੰਗ - ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ ਨੇ 29 ਮਾਰਚ 1857 ਨੂੰ ਬਗ਼ਾਵਤੀ ਫਾਇਰ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਤਕਰੀਬਨ 59 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ। ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਨਾਨਾ ਜੀ ਨੇ 18 ਸਾਲ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟੀ। ਹੋਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਲਈ ਲੜਾਈ ਲੜੀ, ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਦਾ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਆਪਣੇ ਮਸਲੇ ਨਜਿੱਠੀਏ। ਪਿਛਲੇ ਕੁੱਝ ਅਰਸੇ 'ਚ, ਲੱਗੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਮੱਥੇ

ਦਾਗਾਂ ਨੂੰ ਧੋਈਏ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰੀਏ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਹਰਾਇਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂ ਸਵਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ - ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਸੱਟਾਂ ਅਸਹਿ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਣੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਮਗਨ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋਕਲ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਈਏ। ਏਕੇ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਮਸਲੇ, ਸਾਡੀ ਚਮੜੀ, ਸਾਡਾ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸਾਡੇ ਧਰਮ, ਸਾਡਾ ਪਿਛੋਕੜ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕਮੁੱਠ ਰਹੀਏ - ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਪਰ ਨਵਰਤ ਨਾ ਖਿਲਾਰੀਏ, ਵਤਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਵੰਡੀਏ ਅਤੇ ਵੰਡਾਈਏ। ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਲੜੀਏ ਪਰ ਅਸੂਲਾਂ ਪੁਰ ਟੁਰ ਕੇ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੀਏ। ਪੰਜਾਬ - ਜੋ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ (ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ) ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਵੈਨਕੂਵਰ, ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਅਤੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਦੀਆਂ ਸਭਕਾਂ ਆਪਾਂ ਨਵਰਤ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਨਾ ਭਰੀਏ। ਵਿਚਾਰ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਰਹਿਣ ਦੇਈਏ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਭਲਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਜਸੀ ਖਲਾਅ ਭਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਏਅਰ ਚੀਫ ਮਾਰਸ਼ਲ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਨੰਦੀਅਰ ਜਰਨਲਿਸਟ, ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਬਾਪਰ ਆਦਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਦਿਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਰਮ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਨਾਲੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਸੀ ਖਲਾਅ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਭਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ। ਜੋ ਲੋਕ ਫੁੱਟ ਪਾ ਕੇ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਹਨ, ਉਹ ਰਾਜਸੀ ਸਥਿਰਤਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦੇ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ ਸਰਕਾਰ ਬਣੇਗੀ

ਯੇਰੋਸ਼ਲਮ — ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਿਚ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ 25 ਮਹੀਨੇ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਲਕੂਡ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਦੂਸਰੀ ਕਿਸ਼ਤ ਵਿਚ। ਇਸ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੈਰੇਇਜ਼ ਸ਼ੁੱਧ ਚੁੱਕਣਗੇ।

Gemline Enterprises Ltd. Proudly Presents

Super Star Studded NAZIA & ZOHEB HASSAN

Live in Concert

Get ready for the most Sensational & Spectacular
SHOW OF THE CENTURY!!

ਪੌਪ ਕੁਈਨ

ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ

ਨਾਜ਼ੀਆ ਹਸਨ

ਰਾਜ ਬੱਬਰ

ਚੋਟੀ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰ

ਪੌਪ ਕਿੰਗ

ਊਸ਼ਾ ਖੰਨਾ

ਤੇ ਸਮੀਤਾ ਪਾਟਿਲ

ਜ਼ੁਹੇਬ ਹਸਨ

ਆਰਕੈਸਟਰਾ

ਸ਼ੋਅ 30 ਸਤੰਬਰ, 1984
ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੀ. ਐਨ.
ਈ. ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ

ADDED ATTRACTION
MELODY KING
SHAHID RAFI
(Son of Late Mohd. Rafi)

KING OF COMEDY -
PAINTAL

ELECTRIFYING FAMOUS CABARET
& INDIAN FILM DANCER -
LEENA DASS

PLAYBACK SINGER OF
AMITABH'S LATEST FILM 'MARD'
MOHD AZIZ

SHREE KANT - SINGER WITH A VOICE OF LATE MUKESH

TICKETS AVAILABLE AT:

NURI'S TAKEOUT & RESTAURANT
2610 Main Street
Vancouver, B.C.
872-4311

GOOD MORNING PANWALA
6410 Main Street
Vancouver, B.C.
321-4955

SONI & SONS LTD.
6540 Main Street
Vancouver, B.C.
324-1012

ALL INDIA GROCERY
6634 Main Street
Vancouver, B.C.
342-1686

MANN PHOTO & STUDIO
6512 Main Street (at 49th)
Vancouver, B.C.
321-6667

ASHOKA TRADING
6621 Main Street
Vancouver, B.C.
324-7521

PARADISE VIDEO & STEREO LTD.
5155 Victoria Drive
Vancouver, B.C.
321-4064

SANDHU VIDEO MART
6505 Fraser Street
Vancouver, B.C.
875-0414

KINGSWAY SUPER MART
3265 Kingsway
Vancouver, B.C.
438-4133

CYPRUS PIZZA
441 Columbia Street
New Westminster, B.C.
525-9019

SHAKTI VIDEO & STEREO LTD.
909-12th Street
New Westminster, B.C.
522-9121

R. S. FOODS
7563 6th Street
Burnaby, B.C.
522-4937

PAYAL SAREES CENTRE
9379-120th Street
Scott Rd., Delta, B.C.
584-6011

PARAMOUNT VIDEO
9538-120th Street
Scott Rd., Surrey, B.C.
584-5668

CYPRUS PIZZA
3933 Knight Street
Vancouver, B.C.
874-1922

GOYAL VIDEO
4156 Fraser St. Vancouver
873-8308

KOONAR GROCERY
7247 Main St. Van.
324-4677

BOMBAY SWEETS
6556 & 6560 Main St. Van.
321-1414 & 874-5722

BHAGAT ENTERPRISES
2494 Clearbrook Rd. Abbotsford
853-4312

AMAR FOODS
South Fraser HWY., Abbotsford
SALIM PANWALA
Vancouver, B.C.

TASLEEM VIDEO
545 East Broadway
Vancouver, B.C.
873-2132

ਅਨੀਤਾ

ਰਾਜ ਵੀ

ਆ

ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾ ਹਿ ਤ ਦ ਰ ਪ ਣ

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗਜ਼ਲਕਾਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ

ਸਵਾਲ - ਤੁਸੀਂ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣੀ ਕਦੋਂ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ?

ਜਵਾਬ - ਅੱਠਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਰਦੂ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਐਵੇਂ ਸਾਧਾਰਣ ਜਿਹੀ ਤੁਕਬੰਦੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਕਾਲਜ ਜੁਆਇਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀ।

ਸਵਾਲ - ਕਿਹੜਾ ਕਾਲਜ ਜੁਆਇਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਦੋਂ? ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਕਵਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਮੋੜ ਕੱਟਿਆ?

ਜਵਾਬ - 1936 ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਕਾਲਜ ਲਾਇਲਪੁਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਦੋਵੇਂ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਦਾ ਅਵਸਰ ਹੱਥ ਲੱਗਣ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਨਿਰੀ ਤੁਕਬੰਦੀ ਨਾ ਰਹੀ।

ਸਵਾਲ - ਤੁਹਾਡੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ - ਸ੍ਰੋਤ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਸਨ?

ਜਵਾਬ - ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਮੇਲਵੀ ਗੁਲਾਮ ਰਸੂਲ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਖ਼ੀਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਨੌਵੀਂ ਤੇ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਉਸਤਾਦਾਂ ਤੇ ਸਹਿਪਾਠੀਆਂ ਦੀ ਹੱਲਾ ਸ਼ੇਰੀ, ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਡਿਗਰੀ ਗੋਰਮਿਟ ਕਾਲਜ ਲਾਇਲਪੁਰ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਬੇਪਨਾਹ ਦਾਦ।

ਸਵਾਲ - ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਵੀ ਕੁੱਝ ਨਜ਼ਮਾਂ ਲਿਖੀਆਂ?

ਜਵਾਬ - ਆਪਣੇ ਸਾਈਕਲੋਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਹਮੀਦਉੱਦੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਤੇ ਬਰਫ਼ ਯੀਅਰ ਵਿੱਚ ਉਰਦੂ ਦੇ ਉਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਪਰਚੇ 'ਅਦਬੀ ਦੁਨੀਆਂ' ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਮ 'ਨੈਰੰਗੇ ਤਸਵੀਰ' ਛਪਣ ਲਈ ਭੇਜੀ, ਉਹ ਨਿਰੋਲ ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਲਿਖੀ ਰਚਨਾ ਸੀ।

ਸਵਾਲ - ਉਰਦੂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵੀ ਛਪਿਆ?

ਜਵਾਬ - ਉਰਦੂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਦੋ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਖਲਿਜ਼ੇ-ਇਹਸਾਸ' ਤੇ 'ਸ਼ਬੇ ਉਰੀਆਂ' ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਉਪਰੰਤ ੧੯੬੦ ਤੇ ੧੯੬੨ ਉਰਦੂ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸ਼ਿਗਾਰ ਬਣ ਸਕੇ ਤੇ ਮੇਰਾ ਨਵਾਂ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਵਜਦੇ ਹੋਰਤ' ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਸਵਾਲ - ਉਰਦੂ ਕਵਿਤਾ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਆਖਣਾ ਚਾਹੋਗੇ?

ਜਵਾਬ - ਉਰਦੂ ਦੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਾਲ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਗਿਣਤੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ, ਉਸ ਸਨ ਵੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਵੈਜ਼, ਅਹਿਮਦ ਨਦੀਮ ਕਾਸ਼ਮੀ, ਸਾਹਿਰ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਤੇ ਮਜੀਦ ਅਮਜਦ ਆਦਿਕ। ਇਹੋ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ।

ਸਵਾਲ - ਉਰਦੂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਆਏ?

ਜਵਾਬ - ਅਗਸਤ 1955 ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਿੱਕੇ ਵੀਰ ਦੀ ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕੁੰਭਕਰਣ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੁੱਤਾ ਕਵੀ ਵੀ ਜਾਗ ਉਠਿਆ। ਦਸੰਬਰ 1955 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾ ਰਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ।

ਸਵਾਲ - ਫੇਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਗਜ਼ਲ ਵੱਲ ਕਿਵੇਂ ਆਏ?

ਜਵਾਬ - ਗਜ਼ਲ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਸਨ ਇੱਕ ਤਾਂ ਆਮ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਗਜ਼ਲ ਲਿਖੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਚੁਨੌਤੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਉਰਦੂ ਗਜ਼ਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਕਰੜੀ ਸਾਧਨਾਂ ਮੇਰੀ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਸੀ। ਤੀਜੇ Adventure ਦੀ ਸਪਿਰਟ ਮੈਨੂੰ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸਵਾਲ - ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਮ ਲਿਖਣੀ ਸੌਖੀ ਹੈ ਜਾਂ ਗਜ਼ਲ?

ਜਵਾਬ - ਮੈਂ ਉਰਦੂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਮਾਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਝੱਸ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਜ਼ਲ। ਰੂਪਕ ਪੱਖੋਂ ਜਿੰਨ੍ਹੀ ਖੁਲ੍ਹ ਨਜ਼ਮ ਵਿੱਚ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਗਜ਼ਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਗਜ਼ਲ ਨਾਲੋਂ ਨਜ਼ਮ ਲਿਖਣੀ ਸੁਖਾਲੀ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਜੇ ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨਜ਼ਮ ਇਸ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਛੱਤ ਵਾਂਗ ਹੈ ਤੇ ਗਜ਼ਲ ਉਪਰਲੀ ਛੱਤ। ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਖਿੜਕੀ ਵਿੱਚੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰਨੀ ਸੌਖੀ ਤੇ ਉਪਰਲੀ ਛੱਤ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਤੇ ਔਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ - ਗਜ਼ਲ ਲਿਖਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਧੀ ਤੇ ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਝ ਆਖਣਾ ਚਾਹੋਗੇ?

ਜਵਾਬ - ਅਚਾਨਕ ਕਿਸੇ ਸਿਰਜਕ ਛਿਣ ਦੇ ਜਾਦੂਮਈ ਸਪਰਸ਼ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਅਹਿਸਾਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਮਿਸਰਾ ਆਪਣੇ ਤਾਲਬੱਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਰਕਤ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤੀਜਾ ਨੇਤਰ ਕਿਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਜੋਟੀਦਾਰ ਮਿਸਰਾ ਭਾਲ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮਿਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਤਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗਜ਼ਲ ਦੀ ਡੋਰ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰੇ ਤੇ ਸ਼ਿਅਰ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮੁਢ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੁਪਨੇ ਵੇਖਣ ਲਗਦਾ ਹਾਂ। ਈਗੋ EGO ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਉਦਾਲੇ ਇੱਕ ਸੁਪਨਿਆਲਾ ਜਿਹਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਉੱਥੋਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਮੁਢ ਦੀ ਜਾਦੂ-ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ IMAGES ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਕਾਫ਼ੀ ਈ ਬੇੜੀ ਵਿੱਚ ਬਹਿ ਕੇ ਜ਼ਾਤ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਠਿੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਜਾਂ ਨਾਂ ਦੇਣਾ ਮੇਰੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਕਾਫ਼ੀਆ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਵੀਂ ਬੇੜੀ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਸੁਆਦਲੇ ਮਿਆਰੀ ਸ਼ਿਅਰ ਨੂੰ ਇਉਂ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ BAIT (ਕੁੰਡੀ ਨਾਲ) ਮੱਛੀ ਫੜ ਲਿਆਵੇ ਮੇਰੀ ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇਲਹਾਮ ਦਾ ਰੋਲ ਭਾਵੇਂ ਘੱਟ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਜਿਗਰ ਦੇ ਲਹੂ ਦਾ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਨਜ਼ਮ ਜਾਂ ਗਜ਼ਲ ਲਿਖਣ ਦੀ ਮੇਰੀ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਗਜ਼ਲ ਨਜ਼ਮ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹੈ।

ਸਵਾਲ - ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਨਜ਼ਮ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗਜ਼ਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕੀ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਇੰਟਰਵਿਊ ਸਮੇਂ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨਾਲ

ਉਦੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਿਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਤੰਦ ਤੁਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਹਰ ਸ਼ਿਅਰ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਖਲੋਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਜਵਾਬ - ਗਜ਼ਲ ਤੇ ਸ਼ਿਅਰ ਦਾ ਉਹੋ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਰਨ ਤੇ ਸੂਰਜ ਦਾ। ਹਰ ਕਿਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਸੂਰਜ ਦੇ ਵਜੂਦ ਦਾ ਹੀ ਇੱਕ ਅੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਹਰ ਸ਼ਿਅਰ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ENTITY ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਧੁਰਾ ਮੇਰੀ ਜ਼ਾਤ ਦੀ ਇਕਾਈ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ - ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਅਮੀਰੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਾਰਣ ਤਾਂ ਨਹੀਂ?

ਜਵਾਬ - ਇਸੇ ਕਾਰਣ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ। ਹੋਰਾਂ ਵਾਂਗ ਗਜ਼ਲ ਵਿੱਚ ਘਿਸੇ ਪਿਟੇ ਉਰਦੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਣ ਦੀ ਥਾਂ ਗਜ਼ਲ ਨੂੰ ਨਿਰੋਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਹਿਜੇ ਦੀ ਪੁੱਠ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਭਾਲ ਕੇ ਲਿਆਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਭਾਵੇਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋਣ, ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਹਿਰ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਨਾ ਬਹਿੰਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਅਜੇਹੇ ਸ਼ਬਦ ਲੱਭਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਬਹਿਰ ਦੇ ਮੇਚ ਆ ਸਕਣ। ਇਉਂ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਮੇਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਵਧਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ - ਅੱਛਾ, ਤੁਹਾਡੀ ਗਜ਼ਲ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੁੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੀ ਸਮੇਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਜਵਾਬ - ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਭਾਵ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੇਵਲ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ, ਹੋਰ ਦਾਇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਦਾਇਰਾ ਘਰ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਭਾਤ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ। ਦੂਜਾ ਦਾਇਰਾ ਕਿੱਤੇ ਦਾ। ਤੀਜਾ ਧਰਮ ਤੇ ਕਲਾ ਦਾ। ਚੌਥਾ ਅਸਮਾਨੀ ਬਰਾਦਰੀ ਦਾ। ਫੇਰ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਬਨਾਸਪਤੀ, ਜਾਨਵਰ ਤੇ ਕੀੜੇ ਮਕੌੜੇ ਵੀ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਗਜ਼ਲ ਜਾਂ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਯੁੱਗ-ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਇੱਕੋ ਪਰਤ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਣਾ ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਠੀਕ ਹੈ?

ਸਵਾਲ - ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦਿਆਂ ਬੜਾ ਚਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਜ਼ਮ ਸੌਖੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਗਜ਼ਲ?

ਜਵਾਬ - ਨਜ਼ਮ ਲਿਖਣੀ ਕਿਤੇ ਸੌਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਾ ਇੱਕੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੌਲ ਤੁਕਾਤ ਦੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਖੁਲ੍ਹਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੀਜੇ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਰੂਪ ਦੇ ਸਬੰਧ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਕਈ ਨਜ਼ਮਗੀ ਤਾਂ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਕਾਵਿ-ਸੰਚਿਆਂ ਦੀ ਅਵੇਹਲਨਾ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਧਰਮ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ - ਉਰਦੂ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਉਸਤਾਦੀ ਸ਼ਾਗਿਰਦੀ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਆਮ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਥਾ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ?

ਜਵਾਬ - ਜਿਹੜਾ ਗੁਣ ਕਿਸੇ ਉਸਤਾਦ ਕਵੀ ਨੇ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਮਾਇਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਲਾਭ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹੁੰਚਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹਰਜ ਹੈ? ਉਂਜ ਵੀ ਕਵੀ ਭਾਵੇਂ ਜਮਾਦਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਤੌਲ ਤੁਕਾਤ ਦਾ ਪੂਰਨ ਗਿਆਨ ਉਹ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਬੇੜਾ ਜੰਮਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਿਆਨ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਿੱਧਾ ਕਿਸੇ ਉਸਤਾਦ ਕਵੀ ਤੋਂ ਸੌਖਿਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ - ਤੇ ਅੱਛਾ ਤੁਸੀਂ, ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਗਜ਼ਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋ?

ਜਵਾਬ - ਬੇੜੀ ਬਹੁਤ ਸੌਖ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਵੱਸ਼ ਇਸਲਾਹ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਜੇ ਤੌਲ ਤੁਕਾਤ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਕੋਈ ਗਜ਼ਲ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸਲਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕੇਵਲ ਇਹੋ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗਜ਼ਲ ਪਾੜ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਾਰੀ ਗਜ਼ਲ ਸੋਧਣ ਨਾਲ ਗਜ਼ਲ ਗਜ਼ਲਗੀ ਦੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਜਿਗਰ ਦਾ ਲਹੂ ਵੇਚਣ ਵੱਲ ਹੈ।

ਸਵਾਲ - ਨਵੇਂ ਗਜ਼ਲਗੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ ਚਾਹੋਗੇ?

ਜਵਾਬ - ਰਾਮਪੁਰੀ ਜੀ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰਾਮ ਹੀ ਰਾਖਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ EGO ਨੱਕ ਤੇ ਮੱਖੀ ਵੀ ਨਾ ਬੈਠਣ ਦੇਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਕੀ ਪੇਲ੍ਹੇ ਲੈਣੇ ਹਨ?

ਸਵਾਲ - ਮੈਨੂੰ ਨਾਂ ਤਾਂ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸ: ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ 'ਗਜ਼ਲਾਂ' ਦੀਆਂ ਬਹਿਰਾਂ ਤੇ ਆਰੂਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ ਸੀ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹਨ?

ਜਵਾਬ - ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਬਹੁਤੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ। ਦੋ ਕੁ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇਣੇ ਚਾਹਾਂਗਾ ਇੱਕ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗਜ਼ਲਗੀ ਨੇ ਕਲੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਬਿਹਾਰੀ ਡੋਰ ਕੇ ਕਲਯਾਂ ਦੇ ਵਜ਼ਨ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ 'ਧੀਆਂ' ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਬਿਹਾਰੀ ਡੋਰੀਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਮੁਰਖਤਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਕਲੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਬਿਹਾਰੀ ਡੋਰੀ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਅਰ ਤੇ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮਿਸਰੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਵੱਧ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਲਿਖਣਾ ਵੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਰਦੂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਕੁ ਖੁੱਲ੍ਹ ਲੈਣੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਸਵਾਲ - ਅੱਛਾ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਛਪ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ?

ਜਵਾਬ - ਮੇਰੀਆਂ ਦਸ ਕੁ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਵਿਕ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਨਾਂ ਹਨ (1) ਵੰਗਾਰ (2) ਕਾਵਿ-ਹਿਲੂਣੇ (3) ਹੱਥਲੇ (4) ਅਣਖ ਦੇ ਫੁੱਲ। ਵਾਰਤਿਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਨਿਰੋਲ ਪੰਜਾਬੀ ਗਜ਼ਲ ਸੰਗ੍ਰਹਿ (1) ਲਿਸ਼ਕੋਰਾਂ (2) ਮੇਰੀ ਗਜ਼ਲ ਯਾਤਰਾ (3) ਗਜ਼ਲ-ਕਾਵਿ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਦੋ ਉਰਦੂ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ (1) ਖਲਿਜ਼ੇ-ਇਹਸਾਸ ਤੇ (2) ਸ਼ਬੇ ਉਰੀਆਂ ਕਦੋਂ ਦੇ ਛਪ ਕੇ ਵਿਕ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਤੀਜਾ ਉਰਦੂ ਦਾ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਵਜਦੇ-ਹੋਰਤ' ਇਸ ਵੇਰੂ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਛਪ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਵਾਲ - ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੱਗੀ ਰਹੀ ਹੈ?

ਜਵਾਬ - ਹਾਂ, ਮੇਰੀਆਂ ਚੋਟਵੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ ਗਜ਼ਲਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਮਹਿਕਾਂ ਭਰੀ ਸਵੇਰ' ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਗਿਆਰਵੀਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤੇਰਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ - ਤੁਹਾਡੀ ਨਜ਼ਮ ਜਾਂ ਗਜ਼ਲ ਨੂੰ ਕੀ ਆਲੋਚਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ?

ਜਵਾਬ - ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ, ਪ੍ਰਿ: ਸ਼ੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖੋਂ, ਪ੍ਰਿ: ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤਾਲਬ, ਪ੍ਰਿ: ਗੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਡਾ: ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਵਿਦਵਾਨ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਮ ਤੇ ਗਜ਼ਲ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰ ਮੇਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਜ਼ਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਰਦੂ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਪੂਰਣ ਭਾਂਤ ਹਾਣੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਸਵਾਲ - ਤੁਸੀਂ ਸਟੇਜ ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਤੇ ਏਸ ਤਜਰਬੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

ਜਵਾਬ - ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਟੇਜ ਤੇ ਅਮੂਮਨ ਤੁਕਬੰਦ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਧਾਂਕ ਜੰਮਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਵੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਾਸ ਵਿਅੰਗ ਦੀਆਂ ਫੁੱਲਝੜੀਆਂ ਛੱਡਦੇ ਜਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਹਾਂ ਗਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਨੂੰ ਟੁੰਬਣ ਵਾਲੇ ਬੈਂਤ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਜਾਂ ਰਾਜਸੀ ਨਾਅਰਿਆਂ ਲਈ ਲਾਉਡਸਪੀਕਰ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੰਦੇ। ਪਰ ਅੱਜਕੱਲ ਦੇ ਸਰੋਤੇ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੁਝਾਵਨ ਹਨ। ਅੱਜ ਦਾ ਜੀਵਨ ਏਨਾ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਭਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰੋਤਿਆਂ ਕੋਲ ਲੰਮੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਵਿਹਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਸੇ ਲਈ ਸਟੇਜ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲੋਂ ਸੱਤ ਅੱਠ ਸ਼ਿਸ਼ਅਰਾਂ ਵਾਲੀ ਗਜ਼ਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਗਜ਼ਲ ਮੇਰਾ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਸਾਹਿਤ-ਰੂਪ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਮੁਸ਼ਾਇਰਾ ਲੁੱਟਣ ਦੇ ਮੇਰੇ ਚਾਨਸਜ਼ ਵਧੇਰੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ - ਨਵੀਂ ਗਜ਼ਲ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ?

ਜਵਾਬ - ਨਵੀਂ ਗਜ਼ਲ ਹੁਣ ਚੁੰਮਟ ਚੋਟਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੇਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਲ ਸੁਭਾਵਿਕਤਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਇਹ ਆਪਣੀ ਹੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਉਪਜ ਭਾਸ਼ਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਲਹਿਜਾ ਤਿੱਖਾ ਤੇ ਕਾਟਵਾਂ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਆਤਮਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਮਿਸ਼ਾਜ਼, ਇਸ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਲੈਣ ਦੇ ਆਹਰੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਨਾਲ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨਾਤਾ ਹੈ ਹੀ ਅਤੀਤ ਅਰਥਾਤ Psyche ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਵੀ ਪੂਰਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਲੱਖਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦਾ ਬੜਾ ਕੀਮਤੀ ਸਰਮਾਇਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਚਮਤਕਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਗਜ਼ਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਵੀਂ ਭਾਵਾਤਮਕ ਤੇ ਚਿੰਤਨਸ਼ੀਲ ਰੁੱਤ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਧੀਨ ਆਧੁਨਿਕ ਕਵਿਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਸਲੋਂ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਕੱਟ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਬੜਾ ਉੱਜਲਾ ਹੈ।

(ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 9 ਤੇ)

ਦੋ ਗਜ਼ਲਾਂ

□ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ

ਛੋਟੀ ਹੀ ਉਹ ਸਮੇਂ ਵੀ ਯਾਰੋ ਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ,
ਤੋੜਨਗੇ ਆਪ ਸ਼ੀਸ਼ੇ, ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ।

ਕਲ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਾਂ ਇਸ ਪਹੀ 'ਚੋਂ,
ਲੰਘੇ ਨੇ ਵਾਵਰੇਲੇ ਘੱਟਾ ਉਡਾਉਣ ਵਾਲੇ।
ਜਾਗੇ ਜਦੋਂ ਤਾਂ ਡਿੱਠੇ, ਸੁਪਨੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿੱਠੇ,
ਉਹ ਲੋਕ ਸਨ ਦਿਨੇ ਵੀ ਦੀਵੇ ਜਗਾਉਣ ਵਾਲੇ।
ਮੁੜਦੇ ਕਿਵੇਂ ਨ ਹੁਣ ਤੱਕ, ਜੇ ਸੁਣ ਕੇ ਹਾਕ ਮੇਰੀ,
ਬੀਤੇ ਪਲਾਂ ਦੇ ਪੰਛੀ ਹੁੰਦੇ ਮੁੜ ਆਉਣ ਵਾਲੇ।
ਉਹ ਥਾਂ ਖਬਰੇ ਕਿੱਥੇ ਮੇਰੇ ਸਫਰ 'ਚ, ਜਿੱਥੇ,
ਮੇਰੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਹਨ ਪਲ ਮੁਸਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ।

ਆਪਣੇ ਤਨਾਂ 'ਚ ਆਪੀਂ ਗੱਡੇ ਸੀ ਨਹੁੰ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ,
ਉਹੀ ਤਾਂ ਸਨ ਲਹੂ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਮਚਾਉਣ ਵਾਲੇ।
ਕਿਉਂ ਮੇਰੀਓ ਕਲਾ ਦੇ ਚਾਨਣ ਨੂੰ ਜਰ ਨ ਸੱਕੇ,
ਸੂਰਜ ਦੀ ਹਰ ਕਿਰਨ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ।
ਲੋਚਾਂ ਤੁਕਾਂ 'ਚ ਜੜ੍ਹਨੇ ਉਹ ਸ਼ਬਦ, ਹੋਣ ਜਿਹੜੇ,
ਮਨ ਦੇ ਹਨੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ।
ਸੁਪਨੇ ਸੁਲਗਦੇ ਥਲ ਸਨ, ਸੋਚਾਂ ਤੜਪਦੇ ਪਲ ਸਨ,
ਪਰ ਸ਼ਿਅਰ ਸਨ ਸਮੁੰਦਰ ਮੋਤੀ ਲੁਟਾਉਣ ਵਾਲੇ।
ਸ਼ਕਲਾਂ ਬਦਲਦੇ ਬਦਲ ਪੱਥਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸਨ,
ਉਡ ਪੁੱਡ ਗਏ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸੁਪਨੇ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ।

(ਪੰਨਾ ੪ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸਵਾਲ - ਜਦੋਂ ਗਜ਼ਲ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮੁਝ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹੋ?

ਜਵਾਬ - ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੁਪਨੇ ਵੇਖਣ ਲੱਗਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਸੁਪਨੇ ਉਲ ਜਲੂਲ, ਅਵਿਵਸਰਿਤ ਤੇ ਬਿਨਿਯਮੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਾਵਿਕ ਸੁਰਤਾਲ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਕਾਵੀਏ ਰੂਪੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਬੇੜੀ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦਾ ਹਾਂ, ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਦੇ ਚੱਲਣ ਵਿੱਚ ਬਾਕਾਇਦਗੀ ਜਿਹੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉਭਰਦੇ ਇਮੇਜ਼ ਵੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਵਿਮਈ ਪੜਕਨ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ - ਗਜ਼ਲ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ?

ਜਵਾਬ - ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਲਿੰਗ-ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸੁਖਮ ਤੇ ਹੌਲੀ ਫੁੱਲ ਹੋਣ ਦੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਵਿੱਥ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਏਨੀ ਅਵੱਸ਼ ਰਹੇ ਕਿ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਟਪਸੀ ਮਾਰ ਕੇ ਇਹ ਦੂਰੀ ਪਾਰ ਕਰਨੀ ਪਵੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ-ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰਿਤ ਰੂਪ ਹੀ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਅੰਗ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ - ਤੁਹਾਡੀ ਗਜ਼ਲ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਕੀ ਰੋਲ ਹੈ?

ਸਵਾਲ - ਮੇਰੀ ਗਜ਼ਲ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਦਾ ਉਹੀ ਰੋਲ ਹੈ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ। ਹਰ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸੁਗੰਧ, ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ, ਆਪਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੇ ਲਹਿਜੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲੋਂ ਮੂਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਇਉਂ ਆਖ ਲਵੋ ਇਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦਾ ਲੂਣ, ਜਲ ਪੈਣ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਕ ਪੁੰਜੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਰਮਾਇਆ ਜੀਵਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਨ ਅਤੇ ਤੱਤਾਂ ਨੰਡਾ ਲਹੂ, ਇਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਿਰਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦਾ ਅੰਤਰਦੇਸ਼ ਨਿਰੋਲ ਪੇਂਡੂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਤੱਤ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੀ ਗਜ਼ਲ ਨੂੰ ਸਰੀਰ, ਲਹਿਜਾ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੇ ਰੂਪ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ, ਮੇਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਜ਼ਲ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਘਰਤੀ ਦੀ ਹੀ ਬੁ ਬਾਸ ਹੈ।

ਸਵਾਲ - ਕਿਤੇ ਆਪਾਂ ਇਸ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨੂੰ ਲੋੜੋਂ ਵੱਧ ਲੰਬੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ?

ਜਵਾਬ - ਖਿਆਲ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ।

ਰਾਮਪੁਰੀ - ਚੰਗਾ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਏਨਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ!

ਪ੍ਰਿ: - ਪੰਨਵਾਦ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਆਪਣੀ ਗਜ਼ਲ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਦੱਸਣਾ ਕੋਈ ਨਿੱਕੀ ਮੋਟੀ ਗੱਲ ਬੋਝੀ ਏ? ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ ਪੰਨਵਾਦ!

*

(2)

ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਤੇ ਨਜ਼ਰ ਲੱਗੇ,
ਨ ਪੁੱਛੇ, ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਲੱਗੇ।
ਗਿੱਲੀ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਖੁਨ ਅੱਜ ਮੁਨੀ ਦਾ ਕੰਨ ਦਿੱਤਾ,
ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਉਦੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਖਬਰ ਲੱਗੇ।
ਮਕਾਨ ਜਿਸ ਦੇ ਬਦਨ ਦਾ ਸੀ ਕਲ ਤੱਕ ਆਵਾਰਾ,
ਅੱਜ ਉਸ ਦਾ ਮਲਬਾ ਸੜਕ ਤੇ ਪਿਆ ਖੰਡਰ ਲੱਗੇ।
ਅਜੀਬ ਮਨ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਹੈ, ਅਜੀਬ ਸੋਚ ਦੀ ਰਉਂ,
ਇਕਾਤ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਭੈ, ਭੀੜ ਤੋਂ ਵੀ ਡਰ ਲੱਗੇ।
ਉਤਰ ਕੇ ਸ਼ਾਂਖ ਤੋਂ ਤੰਦੀ ਤੇ ਰੱਖੇ ਤੀਰ ਉਪਰ,
ਜੋ ਆਣ ਬੈਠਾ ਹੈ ਪੰਛੀ, ਬੜਾ ਨਿਡਰ ਲੱਗੇ।
ਸਮੁੰਦਰ ਆਪ ਵੀ ਸੁੱਕਾ ਜੇ ਬਚ ਗਿਆ, ਕਹਿਣਾ
ਕਿ ਲਹਿਰ ਲਹਿਰ 'ਚ ਵਿਹੁ ਘੋਲਦਾ ਭੰਵਰ ਲੱਗੇ।
ਤੂੰ ਬਹਿ ਕੇ ਕੋਲ ਜੇ ਦਿਲ ਫੋਲਣੈ, ਮਨੋਂ ਤਾਂ ਬੋਲ,
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਾਹ ਨ ਜਮਾਨੇ ਦਾ ਇਸ ਕਦਰ ਲੱਗੇ!
ਕਹੋਂ ਤਾਂ ਜਾਨ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ, ਤਨ ਵੀ, ਧਨ ਵੀ ਹੁਣੇ,
ਕਿ ਸਾਡੀ ਖੈਰ ਹੈ, ਤੈਨੂੰ ਨ ਪਰ ਕਸਰ ਲੱਗੇ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਇਕੱਤਰਤਾ

ਵੈਨਕੂਵਰ - 26 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਇਕੱਤਰਤਾ ਕਵੀ ਸੁਖਪਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਡਾ: ਗੁਰਮੇਲ ਦੇ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਲੋਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ।

ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਮ 'ਤਿੱਕੜੀ', ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗਰਬ-ਸੂਦਾ ਪੂਰਨਤਾ' ਮਨਜੀਤ ਮੀਤ ਨੇ 'ਖੂਹ' 'ਚ ਉਗਿਆ ਰੁੱਖ', ਸੁਖਪਾਲ ਨੇ 'ਅਸੀਂ ਮਿਹਨਤਕਸ਼' (ਵੈਜ ਅਹਿਮਦ ਵੈਜ ਦੇ ਗੀਤ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਪਾਂਤਰ) ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਗੀਤ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ 'ਧੁਆਂਖੇ ਚਿਹਰੇ' ਪੜ੍ਹੀਆਂ। ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਭਰਪੂਰ ਬਹਿਸ ਹੋਈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਇਕੱਤਰਤਾ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਐਤਵਾਰ ਲਿਟਲ ਮਾਊਂਟੇਨ ਨੇਬਰਹੁੱਡ ਹਾਊਸ 3981 ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 30 ਸਤੰਬਰ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ
ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ
ਵੈਨਕੂਵਰ

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟਰਸਟ(ਕੈਨੇਡਾ) ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਜ਼ਲਗੋ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ

ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਅੰਕੁਰ, ਅਜਮੇਰ ਰੋਡੇ, ਤਖਤ ਸਿੰਘ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ — ਵਿਚਕਾਰ ਤਸਵੀਰ ਕਲਸੀ ਰਮਿੰਦਰ ਵੈਨਕੂਵਰ — ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟਰਸਟ(ਕੈਨੇਡਾ) ਵਲੋਂ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ 8 ਸਤੰਬਰ, 1984 ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਅਤੇ ਟਰਸਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਰ, ਨਾਟਕਕਾਰ ਤੇ ਕਵੀ ਅਜਮੇਰ ਰੋਡੇ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵਿਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕਲਸੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਮੰਚ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਰ, ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪਿਨਟਿਕਟਿਨ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰਵਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਤੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਸ: ਗੁਰਪਿਆਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੋ ਜ਼ੋਆ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਅਹਿਮ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੱਸੀਆਂ।

ਗਿੱਲ, — ਪਿੱਛੇ ਸੁਰਜੀਤ, ਚਰਨਜੀਤ, ਮਿਸ਼ਰ ਬਰਜਿੰਦਰ, ਰਵਪਾਲ ਗਰੇਵਾਲ, ਗੁਰਪਿਆਰ ਸਿੰਘ, ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ, ਰਾਮਪੁਰੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ

ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ, ਅਜਮੇਰ ਰੋਡੇ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੀਤ ਕਲਸੀ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟਰਸਟ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਟਰਸਟ ਬਾਰੇ ਵਾਕਫੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਟਰਸਟ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ, ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਆ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਟਰਸਟ ਵਲੋਂ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ "ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼" ਤੇ "ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ" ਛਾਪੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕਕਾਰ ਸ: ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ 'ਮਨਜੀਤ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕ ਵੀ ਛਾਪੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਟਰਸਟ ਵਲੋਂ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਟਕਕਾਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਅਲਖ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਕਲਾ ਮੰਚ ਮਾਨਸਾ ਨੂੰ ਡਰਾਮੇ ਪੇਂਡੂ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਦੁਖਾਂਤ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੌਰਾ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ

(ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 12 ਤੇ)

DO YOU NEED PLUMBING OR
ELECTRICAL SUPPLIES AND SERVICE FOR
NEW HOMES OR FOR RENOVATIONS

WE DO NEW HOME PLUMBING ALSO
CONTACT:

PAUL'S

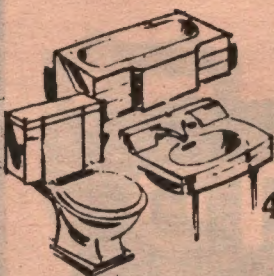
PLUMBING & ELECTRICAL SUPPLY

4774 Main Street, (At 32nd.)

Vancouver, B.C.

PH: 872-3118 (Supply)

872-7227 (Service)

"Free customer parking at rear" OPEN SUNDAYS

TICKETS TO ANYWHERE GABA TRAVELS

ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ
ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਵਾਜਬ ਕਿਰਾਏ
ਤੇ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

6612, MAIN ST.
VANCOUVER, B. C.

PHONE: 324-3336

MANOHAR LAL GABA
GET HELP IN INDIA AT
NUR MAHAL PH: 49
JULLUNDUR PH: 74597
NEW DELHI PH: 44165
JANDIALA (JULLUNDUR)
MOGA (Fareedkot)

ਲੌਇਲ ਫਰਨੀਚਰ ਲਿ:

2707 MAIN ST., VANCOUVER, B.C.

THE HOUSE OF QUALITY FURNITURE

FALL FURNITURE SALE

* SERVICE * QUALITY & * BEST PRICES

ਵਧੀਆ ਫਰਨੀਚਰ ਦੀ ਚੋਣ
'ਚੋਂ ਖੀਦੋ :

● ਸੌਲਿਡ ਓਕ ਤੇ ਪਾਈਨ ਵੁੱਡ
ਦੀਆਂ ਬੈਡਰੂਮ ਤੇ ਡਾਈਨਿੰਗ
ਰੂਮ ਸੁਈਟਸ

● ਐਟਲਾਂਟਿਕ ਤੇ ਹੋਰ
ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਵਧੀਆ ਸੋਫਾ ਸੈਟ
ਤੇ ਹੋਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਫਰਨੀਚਰ ਖੀਦਣ ਦਾ
ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ

ਹਰ ਆਈਟਮ ਤੇ ਸੇਲ ਹੈ 15 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਕੀਮਤਾਂ
ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ।

● ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ ● ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ

● ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਫਰਨੀਚਰ
ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇੱਕ ਹੀ ਨਾਮ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

OPEN 7 DAYS A WEEK

LOYAL FURNITURE LTD

Ph.: 879-8319

2707 Main Street, (at 11th Ave.) Vancouver, B.C.

Loyal - The Most Trusted Name in Furniture Business.

Ph.: 879-4813

ਲੌਇਲ ਫਰਨੀਚਰ ਲਿ:

1984 ਸਮਰ
ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੇਲ

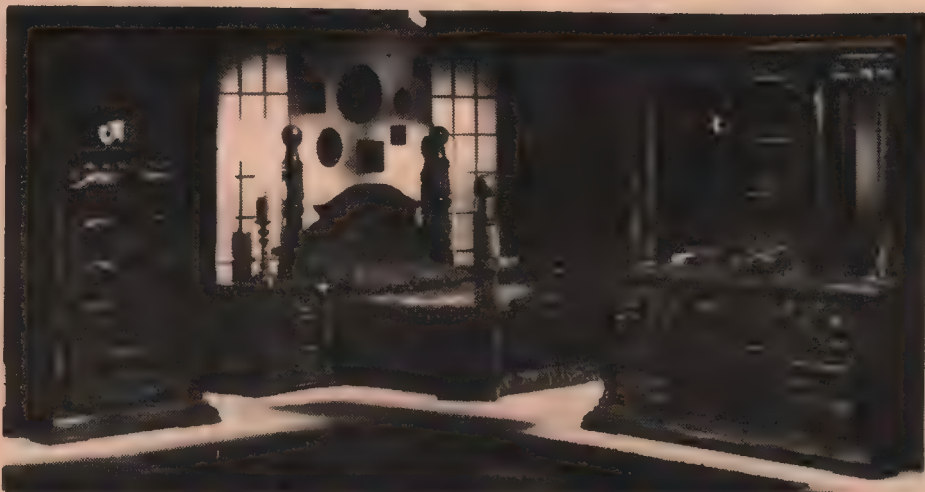
PRICE & VALUE
we give you both

**GURANTEED LOW
PRICES**

ਫਰਨੀਚਰ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ
ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ

ATTENTION!

ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਫਰਨੀਚਰ ਖ਼ੀਦਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੌਇਲ ਫਰਨੀਚਰ ਤੇ
ਰੈਗੂਲਰ ਕੀਮਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਚੈਕ ਕਰੋ.... ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਸਟੋਰ ਤੇ
ਰੈਗੂਲਰ ਕੀਮਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਬਾਕੀ ਸਟੋਰਾਂ ਦੀਆਂ 'ਸੇਲ' ਕੀਮਤਾਂ
ਨਾਲੋਂ ਵਾਜ਼ਬ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ!

15% - 50% OFF

Best Selection of
* Bed Room Suites
* Dining Room Suites
* Living Room Suites
made by
Famous manufacturers
solid pine & oak wood.

ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਫਰਨੀਚਰ
ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਹੀ ਨਾਮ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

Loyal - The Most Trusted Name in Furniture Business.

LOYAL FURNITURE LTD

Ph.: 879-8319

2707 Main Street, (at 11th Ave.) Vancouver, B.C.

Ph.: 879-4813

ਹਾਸ ਵਿਅੰਗ

ਲੇਬਰ ਡੇ

□ ਕੇ. ਐਲ. ਗਰਗ

ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਲੇਬਰ ਡੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਦਿਨ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਡੇ ਸਮਰਾਜੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਫੰਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਘਰ ਪਰਤਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਕੀ ਦਿਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਕੁੱਲੀ, ਗੁੱਲੀ ਤੇ ਜੁੱਲੀ ਹੋਰ ਬੋਠੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਦੀ ਐਸ਼ ਤੇ ਕੈਸ਼ ਹੋਰ ਕੱਦਾਵਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਣੀ ਨਾਲ ਮੋਹ ਹੈ! ਪਿਛਲੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੀ ਹੈ! ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਰੀਬੀ ਭਗਵਾਨ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਦਾਤ ਨੂੰ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਠੁਕਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਵਿਚਾਰਾ ਭੋਲੂ ਰਾਮ ਹੈ ਨਾ! ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ 'ਜਰਮ' ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਐਸ਼ ਤੇ ਕੈਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਸ 'ਜਰਮ' ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਚੌਗੁਣਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਡੋਸ਼ ਦਾ ਸਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਪਣੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ 'ਸਲਤਨਤ' ਦੇ ਸਿਰ ਜਹਾਜ਼, ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦਾ 'ਤਾਜ' ਧਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲੇਬਰ ਡੇ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਇਸ ਦਿਨ ਕੌਮੀ ਛੁੱਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਛਾਟੀ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਇਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਇਸ ਦਿਨ ਕੇਵਲ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ! ਇਸ ਦਿਨ ਰਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਡੀਪੂ ਵਾਲਾ ਭਾਈ ਸਵਖਤੋ ਹੀ ਸਟੇ ਰਾਸ਼ਨ ਅੰਡਰ ਗਰਾਊਂਡ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੇਤਾ ਜੀ ਅਚਕਨ 'ਲੱਛੇਦਾਰ ਰੋਬ ਪਜਾਮੀ ਤੇ ਟੋਪੀ ਸਜਾ ਕੇ ਮੰਚ ਤੇ ਤਸਰੀਫ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਭਾਸ਼ਨ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ 'ਚ ਪਰੋਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ, "ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਮੁਕੁੱਤਾ ਗੁਲਾਬ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਖੁਸ਼ਬੂ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਮਹਾਨ ਹੈ - ਮਜ਼ਦੂਰ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਹੈ।" ਇਹ ਵਾਕ ਜਿਸ ਕਵੀ ਤੋਂ ਲਿਖਵਾਏ ਹਨ ਉਹ ਦੇਸੀ ਦਾਰੂ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਲਲ ਲਈ ਕਿਸੇ ਠੋਕੇ ਦੇ ਨੁੱਕਰੇ ਬਣਾ ਪੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਲਾਬ ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੀ ਅਚਕਨ ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਖੁਸ਼ਬੂ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਖੀਸੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ! ਭਾਸ਼ਨ ਸੁਣ ਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਪੈਨ ਪੈਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਡੀਪੂ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਨ ਮਿਲਣ ਸਦਾ ਵਕਤ ਖੁੱਬ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਨੇਰਾ ਹੋਏ ਮਜ਼ਦੂਰ ਘਰ ਪਰਤਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਤੇ ਬੱਚੇ ਆਟਾ, ਦਾਲ, ਘੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਉਬਾਸੀਆਂ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹਦੀ ਝੋਲੀ 'ਚ ਤਾਂ ਨੇਤਾ ਜੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਪੈਨ ਪੈਨ ਹੈ, ਭਾਸ਼ਨ ਹੈ! ਸਾਰੇ 'ਪੈਨ ਪੈਨ' ਦਾ ਚਰਨਾਮਤ ਪੀ ਕੇ "ਚੱਲੋ ਅੱਛਾ, ਜਿਮੇਂ ਦਾਤੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ" ਕਹਿ ਕੇ ਸੌਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਲੇਬਰ ਡੇ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਲੇਬਰ ਦੇ ਵੈਲਫੇਅਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਾਈਕਲ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਕੂਟਰ ਤੇ ਸਕੂਟਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਾਰ ਲੈਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੇ ਵੈਲਫੇਅਰ ਦਾ ਕੰਮ ਇੱਕੋ ਬੰਦੇ 'ਲੇਬਰ ਵੈਲਫੇਅਰ ਅਫਸਰ' ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਸਾਰੀ ਨੇਸ਼ਨ ਚੈਨ ਦੀ ਬੰਸੀ ਬਜਾਉਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ, ਬੰਗਲਾ, ਕਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਵੈਲਫੇਅਰ ਵੱਲ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦੇ ਸਕੇ। ਕੰਮ ਕਾਰੀ ਔਖਾ ਹੈ ਨਾ! ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭੁਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਹਲਾ ਬੈਠਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਰਿੰਗ ਕਰੇ। ਅੱਕ ਕੇ ਉਹ ਕਲੱਬ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਗੈ - ਗੈ - ਦੀ ਮਨਮੋਹਕ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ! ਕਾਰ - ! ਕੁੱਲੀਆਂ ਦੇ ਟੁੱਟੇ ਟੁੱਟੇ ਰਸਤਿਆਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦੀ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਕਤਾ ਕੇ ਕਲੱਬ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਾਮੂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਰਾਮੂ ਹੈ ਜਿਸਦੀਆਂ ਟੰਗਾਂ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਮਸ਼ੀਨ 'ਚ ਆ ਕੇ ਕੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਹਦੇ ਇਵਜਾਨੇ ਬਾਰੇ ਵੈਲਫੇਅਰ ਅਫਸਰ ਦੀ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਨਾਲ ਹਾਲੇ ਵੀ ਖਤੋ ਖਿਤਾਬਤ ਚੱਲਦੀ ਹੈ! ਤੇ ਲੇਬਰ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਆਸ ਹੈ! ਆਸ ਤੇ ਜਹਾਨ ਹੈ! ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਲੰਬੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੀ! ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਬੰਦੇ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇਰ ਹੈ, ਅੰਨ੍ਹੇਰੇ ਨਹੀਂ। ਜੇ 'ਕਿਸਮਤ' 'ਚ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਵਜਾਨਾ ਮਿਲੂ ਜ਼ਰੂਰ! ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਲੰਘਾ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਮੀਆਂ ਅਹਿ ਇੱਕ ਦੇ ਵਰ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਲੰਘਾ ਸਕਦਾ! ਲੇਬਰ ਡੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ! ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੈ ਸੈਟ ਹੋ ਜਾਏਗੀ! ਇੱਕ ਟੰਗ ਦਾ ਮੁੱਲ ਚਾਈ ਸੌ ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਪੰਜ ਸੌ ... ਬਜਾਉ ਤਾਲੀ ... ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ...

ਲੇਬਰ ਡੇ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਦਿੰਦੀ ਹੈ! ਮਲੇਰੀਏ ਦੇ ਮਗੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਕੁਨੀਨ ਦੀ ਡੋਜ਼ ਵਾਂਗ! ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਹਾਜ਼ਮਾ ਤੇ ਹਾਵਜ਼ਾ ਦੋਵੇਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਪਚਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਪੀਂਦੇ ਹੀ ਉਲਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਖਾਂਦੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਕਬਕੇ 'ਬੱਤ' ਆਉਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ 'ਡਾਇਲੋਕਟਸ' ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਨੀਕਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ 'ਲੇਬਰ ਵਿੰਗ' ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ 'ਵਰਗ ਸੰਘਰਸ਼' ਦਾ ਕੋਸ਼ੀਸ਼ ਰੋਗਾ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚਾਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਯਾਨਿ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀਆ ਲੇਬਰ ਵਿੰਗ। ਲੇਬਰ ਡੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੜੀ ਹੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਨਕਲਾਬ ਨਾ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਉਚੀ ਸੁਰ 'ਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਕਾਮਰੇਡ, ਅਜੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਜੂਕੇਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨੂੰ ਪਰਾਪਰਲੀ ਐਜੂਕੇਟ ਕਰੀਏ ਫੇਰ ਹੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਸੋਚਾਂਗੇ- ਚੱਲੋ ਫੇਰ ਲੇਬਰ ਡੇ ਤੇ ਹੀ ਇੱਕ ਇੱਕ ਜਾਮ ਹੋ ਜਾਏ ...!" ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਸੋਚਦੀ ਹੈ, "ਬੰਦੇ ਮਾਤਰਮ ...! ਲੇਬਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁੱਝ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੁਆਈਏ ਜੇ ਆਪਾਂ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ। ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਮਹਿਗਾਈ ਭੱਤੇ ਦਾ ਵਾਧਾ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ ...! ਹੈਂ ... ਪੰਜ ਰੁਪਏ!! ਕੋਈ ਨਾ, ਕੋਈ ਨਾ ਆਪਾਂ ਕੱਦ ਲਾਂਗੇ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ...! ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਤਾਂ ਕੱਲੀ ਖੰਡ 'ਚੋਂ ਨੀ ਛੱਡਦੇ - ਘਿਉ, ਤੇਲ, ਆਟਾ ... ਸਭ ਕੁੱਝ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਡਰ ਐ ... ਜੇ ਬਹੁਤੇ ਤਾਘੜਣਗੇ ਸਾਰਾ ਮਾਲ ਅੰਡਰ ਗਰਾਊਂਡ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ!"

ਲੇਬਰ ਵਿਚਾਰਾ ਕੁੱਕੜਾਂ 'ਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਬਘਿਆੜਾਂ 'ਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਅਗਲੇ ਲੇਬਰ ਡੇ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਹੋ ਜਾਏ। ਚਲੋ ਇਹ ਗੱਲ ਅਗਲੇ ਲੇਬਰ ਡੇ ਤੱਕ ਪੋਸਟਪੋਨ ਕਰੋ, ਫਿਰ ਦੇਖੀ ਜਾਊ ...

(ਪੰਨਾ 6 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਹੋਣ ਜਿਵੇਂ ਕਸ਼ਮੀਰ। ਇਹ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਚਕਨਾਚੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫੌਜ, ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਉੱਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਰਾਜ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਚਕਨਾਚੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਵੰਸ਼ ਨਾਲ ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਜ ਸਤਹ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੱਥ-ਠੱਕਾ ਹੋਵੇ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ।

ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ:-

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾਣ? ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਾਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇਵੇ? ਕੀ ਸਾਡਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਫਿਰਕੂ ਹੋਵੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੇਖੀਏ? ਜੇ ਅਸੀਂ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂਗੇ, ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਗਰੀ ਫੁੱਟ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਫਿਰਕੂ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਲੜਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਤਸੱਦਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਨੀਤੀ ਹੈ, ਰਾਹ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ ਤੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀਏ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼-ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀਏ ਚਲਦੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪ-ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵੰਡ ਪਾਈ। 1947 ਦਾ ਫਿਰਕੂ ਕਤਲੇਆਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੇ ਜੱਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੇ ਕੌਮੀ-ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਆ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ 1947 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਉਣ ਲਈ ਧਰਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੇਵਲ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹੀ ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੂਤ ਲੱਗੇ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਬਦਲ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਧਰਮ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਬਟਵਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਅਤੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕੁਰਸੀਆਂ ਲਈ ਕਾਹਲੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਹੋਈ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਫੇਅਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ 'ਤਾਕਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ' ਵਿਚ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਚਾਂਦ ਰਾਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ

ਛੇਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਲੱਛਣ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਐਮਿਤਸਰ ਵਿਚ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਸੰਸਾਰ ਸਿੱਖ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੇ ਮਸਲਾ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਚਨ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਹਥਿਆਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਕਿਸੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ। ਮੁੱਖ ਅੜਿੱਕਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਹਨ - ਪਹਿਲਾ ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ - ਦੂਜਾ ਫੌਜ ਦਾ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹਿਮ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਣਾ। ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਖਿਲਾਅ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੀਡਰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਓਨਾ ਚਿਰ ਤੱਕ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਰਾਜਸੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 30 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਿਸੇ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ।

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਲੰਕਾ ਨਾਲੋਂ ਸਬੰਧ ਤੋੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ

ਤਾਮਿਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਅਮੈਰੀਕਾ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੀਗ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੰਕਾ ਵਿਚ ਤਾਮਿਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਓਨਾ ਚਿਰ ਨਹੀਂ ਸੁਲਝਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤਾਮਿਲ ਸੂਬਾ ਲੰਕਾ ਵਿਚੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਲੀਗ ਦੇ ਇੱਕ ਲੀਡਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੰਕਾ ਸਰਕਾਰ ਓਨਾ ਚਿਰ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਲੰਕਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਤੋੜਦੀ।

(ਪੰਨਾ 9 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਦਰਸ਼ਨ ਗੱਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਰੁਪ 1985 ਵਿਚ ਜੂਨ ਜੁਲਾਈ ਤੇ ਅਗਸਤ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ ਡਰਾਮੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚੋਟਵੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਏ।

ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਵਾਧੀਨਤਾ ਦੇ ਜਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ। ਇਹ ਮਿਸਾਲਾਂ ਠੱਸ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਵੰਡ ਨੇ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌਮੀ ਉਮੀਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਵੰਡ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌਮੀ ਉਮੀਦਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਸੀ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ)

NON-SMOKERS & SMOKERS

TOGETHER
WE ARE
STRONGERNORTH AMERICAN LIFE
Permanent & Terms SUDESH KALIA
Plan

- * Life and Group Insurance
- * Retirement & Pension Plans
- * Company Pension and Health Benefit Plans
- * Estate Protection
- * Business & Mortgage Insurance

Ph. 685-9335

Real Plumbing & Electrical Supply

7211 Main St. (at 56th Ave.)
VANCOUVER, B.C. V5X 3J3

- ਸੇਲਜ਼ ਐਂਡ ਸਰਵਿਸ
- ਪਲੰਬਿੰਗ
- ਗੇਟਿੰਗ

- ਬਿਜਲੀ ਵਾਲੇ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਟੈਂਕ
- ਸਰਮਿਕ ਟਾਈਲਜ਼ ਇਨਸਟਾਲੇਸ਼ਨ

Do-It- Yourself

- ਅਸੀਂ ਫਰਿਜ਼ ਤੇ ਸਟੋਵ ਵੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Satwinder Reehal ਸਤਵਿੰਦਰ ਗੀਰਲ

Ph. 324 - 7066

ਮੁੱਢਤਨਾਮੇ

ਸਤੰਬਰ 4, 1984

ਮਾਨਯੋਗ ਐਡੀਟਰ ਜੀ,

ਇਸ ਖੱਤ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਜੋ ਬਿਆਨ ਰੋਡੀਓ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਉਪਰ ਆਏ ਹਨ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

1. ਸਾਡੀ ਚੁੱਪ ਬਹੁ-ਸੰਤਤੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ।
2. ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ
3. ਸਾਡੀ ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਡਰੀ ਹੋਈ ਬਹੁ ਸੰਤਤੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ਪੁਰ ਟੋਟੇ ਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ।
4. ਅਸੀਂ ਤਸ਼ੱਦਦ, ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ, ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
5. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਫੌਜ ਕੱਢ ਕੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
6. ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ - ਬੇਝਿਜਕ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਭੁਲੇਖਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਕੁੱਝ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 'ਜੀ. ਜੀ. ਟੀ. ਵੀ.' ਨਾਲ ਕੌਂਸਲੇਟ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਇੱਕ ਘੜੀ ਘੜਾਈ ਸਕੀਮ ਸੀ। ਇਹ ਸਰਾਸਰ ਝੂਠ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ B.C.T.V. ਵਾਲਿਆਂ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ - ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੌਂਸਲੇਟ ਸ਼ਰਮਾ ਵੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਟੀ. ਵੀ. ਉਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਥੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਪੁਰ ਮੈਂ ਅੱਜ ਵੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ। ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਨਾ ਲੈਣ - ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਵਰਤਣ। ਉਹਨਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਿਭਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਤਸਵੀਰ ਦੇਖਣੀ ਹੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ - ਵਿਚਾਰ ਸੁਣਨੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਬਾਨ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਲੱਗੇ ਕੁੱਝ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਚਹਿਰੀਆਂ 'ਚ, ਕੋਸ਼ ਭੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਬੇਹਤਰ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰ ਉਠਾਈਏ।

ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਆਏ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਸਾਫ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਭੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਾਮੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਉਹਨਾਂ ਹੋਰ ਕਈ ਕੁੱਝ ਭੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਅਕਾਲੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਯਕੀਨ ਨਾਲ

ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣੀ, ਸੁਭਵਾਨ ਅਤੇ ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਯੋਗ ਰੰਗ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨਗੇ।

ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਛਪੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਫ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ "ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ" ਸੱਚ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਜ਼ਰਾ ਭੀ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਮੈਂ ਇਸ ਗਾਲ਼ੀ ਗਲੱਚ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹਾਂਗਾ। ਅੱਜ ਭੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕਦੇ ਭੀ ਨਹੀਂ।

ਡਰਾਵੇ ਜਾਂ ਧਮਕੀਆਂ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਆਜ਼ਾਦ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਹਣੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਲੋਬਲ ਖੋਪਣ 'ਚ ਵਕਤ ਜ਼ਾਇਆ ਨਾ ਕਰੀਏ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਖੁਦ-ਟਿਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਉਹ ਕਦੇ ਭੀ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਉਚ-ਪੱਧਰ ਦੀ ਟਿਪਣੀ ਕਰੀਏ - ਆਪਣੀ ਕਹੀਏ - ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣੀਏ। ਸਿਆਸੀ ਸੱਚਾਈ, ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵੁਕਤਾ ਅਤੇ ਹਿਰਦੇ ਤੇ ਸੱਟ ਸਿਰਫ ਕੁੱਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭੀ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ। ਆਉ ਆਪਣੀ ਜ਼ਬਾਨ, ਲਿਖਤ, ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਰਨ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉਚਾ ਕਰੀਏ।

ਜਬ ਲਗ ਦੁਨੀਆਂ ਰਹੀਏ
ਨਾਨਕ ਕੁਛ ਸੁਣੀਏ ਕੁਛ ਕਹੀਏ।

ਆਪ ਦਾ
ਉੱਜਲ ਦੁਸਾਖ

ਨੋਟ - ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਮਾਣ ਪੱਤਰ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਮੈਂ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੰਗ ਕੇ ਮਾਣ ਪੱਤਰ ਲੈਣ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਾਰਟਨਰ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨਿਆ। ਹੁਣ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੰਗ ਕੇ ਮਾਣ ਪੱਤਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਰਾਸਰ ਝੂਠ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਮਾਣ ਪੱਤਰ ਵਾਪਸ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮਾਣ ਪੱਤਰ ਵਾਪਸ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਕਦੀ ਮਾਣ-ਪੱਤਰਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ - ਲਗਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ - ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਾਣ ਪੱਤਰ ਮੰਗਿਆ ਨਹੀਂ? ਜੇ ਮੰਗੇ ਤੇ ਮਾਣ ਪੱਤਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੋਣ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ?

ਮਾਨਯੋਗ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਬਹਾ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਨਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਇਆ, ਅੱਜ ਫਿਰ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਜਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਇਸ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਗਰੀਬੀ-ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦੋਹਰੇ ਫਸਾਦ, ਲੁੱਟ ਖੁੱਟ ਅਤੇ ਮਾਰ ਕੁਟਾਹਾ ਆਮ ਹੋ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਵੱਡੇ ਸਮਾਜਿਕਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮੋਹਰੀ

(representative) ਹੈ, ਅੱਜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਜ ਕੇ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੰਬਈ ਅਤੇ ਆਸਾਮ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਿਛਾਹ ਖਿੱਚੂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੜਾਇਆ ਅਤੇ ਲੜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਾਸ਼ੀ ਹਿੰਦੂ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਦਰਾ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅਮਲਾ ਉਸ ਦੀ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਉੱਤੇ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਹਿਸ਼ੀ ਨਫਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੇ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਦੱਸਣ ਲਈ ਬਹਾਨੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਹੈ।

1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਾਇਆ ਸੀ, ਲੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਕਸੂਰ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਇਹ ਸਭ "ਭਲਕੀਆਂ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਅੱਜ ਫਿਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੇਕਸੂਰ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਅਤਿਆਚਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਫਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝ ਕੇ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ, ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਪਾਲਿਸੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ ਕੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਗਿਰੀ ਹੋਈ ਪਾਲਿਸੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕੇ, ਨਹੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ।

ਕੁੱਝ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੇ ਕੁੱਝ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ, ਦੋਹਾਂ ਕਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੜਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾ ਕੇ ਜਿਵੇਂ "ਧੋਤੀ ਟੋਪੀ ਜਮਨਾ ਪਾਰ, ਰੰਡੀ ਬਾਹਮਣੀ ਮੁਰਦਾਬਾਦ" ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਸੱਪੜ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਤਿਆਚਾਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਦਰਾ ਖੁਦ ਹਿੰਦੂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵੈਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਫਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਖੁਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਜ਼ਾਲਮ ਅਤੇ ਪਿਛਾਹ ਖਿੱਚੂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੋ ਲੀਡਰ ਜਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਫਿਰਕੂ-ਪ੍ਰਸਤੀ ਲੀਡਰਾਂ ਜਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਨ ਲੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਪਾਲਿਸੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵੀ ਖੁਦ ਇਹੋ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ, ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਜਾਂ ਆਸਾਮ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਚਾਹੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਏਕਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣ। (ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 19 ਤੇ)

LONG WEEK END SPECIAL & 3rd ANNIVERSARY SPECIAL THIS YEAR'S FILMFARE'S BEST ACTRESS AWARD WINNER PADMINI KOHLAPURI IN SPECIAL APPEARANCE FOR I.S.P.

Now you too can have all the eight exclusive I.S.P. creations that Padmini selected!!!

NOW THESE SAREES YOU CAN ALSO GET ON

SALE!

ਹੁਣ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੰਡੀਆ ਸਾੜੀ ਪੈਲੇਸ ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸੇ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹੋ!

ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਐਨੀਵਰਸਰੀ ਸੇਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ
ਪਹਿਲੀ ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ 30 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਰਹੇਗੀ
ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਟੇਸਟ ਸਲਵਾਰ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਾੜੀਆਂ 'ਤੇ
10% - 50% OFF
ਸੂਟਾਂ ਤੇ ਸਾੜੀਆਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਚੋਣ ਲਈ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ
ਪਹੁੰਚ ਕਰੋ!

5037 Victoria Drive (at 34 Ave.)
Ph. (604)324-2565

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਡਾ: ਗੁਰਮੇਲ ਦੀ ਆਮਦ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ

ਗੁਰਮੇਲ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ, ਨਾਲ ਹੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸੁਮਲ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬੈਨੀਪਾਲ, ਸੁਖਪਾਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਚਾਹਲ, ਦਰਸ਼ਨ ਬੈਂਸ

ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ, ਤਖਤ ਸਿੰਘ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਜ਼ਾਦ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ

ਵੈਨਕੂਵਰ — 19 ਅਗਸਤ, 1984 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਮੰਚ, ਵੈਨਕੂਵਰ, ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਕੱਤਰਤਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅਤੇ ਡਾ: ਗੁਰਮੇਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਬੁਲਾਈ ਗਈ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਗਜ਼ਲ ਦੇ ਨਿਪੁੰਨ ਸ਼ਾਇਰ ਪੰਜਾਬੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਡਾ: ਗੁਰਮੇਲ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਕਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਚਾਲੀ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਲੇਖਕ ਤੇ ਪਾਠਕ ਜੁੜੇ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਕਵੀ ਸ: ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਸ: ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ: ਗੁਰਮੇਲ ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਆਉਣ ਤੇ ਜੀਅ ਆਇਆ ਕਿਹਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਸ਼ੋਅਰ 'ਮਿੱਥਿਆਂ ਦੇ ਖਾਬ ਨਾ ਲਵੋ, ਜੀਂਦੇ ਪਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ, ਆਓ ਕਿ ਅੱਜ ਨੂੰ ਮਾਣੀਏ ਡਾਢਾ ਹੁਸੀਨ ਹੈ!' ਕਹਿ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਕਾਵਿਮਈ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਜ਼ਲਾਂ, ਡਾ: ਗੁਰਮੇਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਤਿੰਨ ਨਜ਼ਮਾਂ, ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੇ ਨਵੀਂ ਨਜ਼ਮ 'ਸੁਰੰਗ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆ ਵੜੋ' ਸੁਣਾਈ। ਮਹਿੰਦਰ ਸੁਮਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ 'ਕਿੰਨਾ ਚਾਅ ਸੀ' ਵਿਚ ਕਿਹਾ 'ਵੇਟਾਂ ਦੀ ਸਿੰਘਣੀ ਛਾਂ ਥੱਲੇ ਖੁਨ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਦਾ ਫਿਰ ਹੋਇਆ।' ਦਰਸ਼ਨ ਬੈਂਸ ਨੇ ਦੋ ਕਵਿਤਾਵਾਂ 'ਸਭਿਅਤਾ' ਤੇ 'ਸਿੱਦਾਂ ਜੋਗਣ' ਸੁਣਾਈਆਂ - 'ਅੱਧੀ ਰਾਤੀ ਸੁਪਨਾ

ਡਿੱਠਾ, ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਕੋਈ।' ਅਮਰਜੀਤ ਚਾਹਲ ਨੇ ਦੋ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਨਜ਼ਮਾਂ 'ਅਣਖ' ਤੇ 'ਧਰਮ' ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬੈਨੀਪਾਲ ਨੇ ਇਕ ਗੀਤ ਸੁਣਾਇਆ। ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਮ 'ਆਪਣੇ ਵਿਚਲੇ ਰੁੱਖ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਜਦ ਕਦੀ ਵੀ ਬੈਠਾ ਹਾਂ' ਸੁਣਾਈ। ਮਨਜੀਤ ਮੀਤ ਨੇ ਕਵਿਤਾ 'ਸੁਪਨੇ' ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਜ਼ਾਦ ਨੇ ਉਮਰ ਖਿਆਮ ਦੀਆਂ ਰੂਬਾਈਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਪਾਂਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਰਵਿੰਦਰ ਰਵੀ ਨੇ 'ਅਕਬ ਕਬਾ' ਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਇਕ ਨਜ਼ਮ 'ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਕ ਤੁਫਾਨ' ਸੁਣਾਈਆਂ। 'ਤੁਸੀਂ ਜੇ ਕੁਲ ਤੁਪਕੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੀਲੇ ਸਮੁੰਦਰ ਨੇ ਹਾਕ ਮਾਰੀ ਹੈ।' ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੋਅਰ ਨਾਲ ਇਕ ਕਾਵਿ-ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਾਮ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ। ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਮਹਾਨ ਗਜ਼ਲਗੋ' ਦਾ ਮਾਣ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ, ਡਾ: ਗੁਰਮੇਲ ਅਤੇ ਦੂਰ ਦੁਰੱਡੇ ਆਏ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਆਪ ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪਰੋ

ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਏਅਰ ਮਾਰਸ਼ਲ ਪੀ. ਐਸ. ਬਾਜਵਾ

ਮਾਨ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਵੀਡੀਓ ਐਂਡ ਫੋਟੋ ਸਟੂਡੀਓ

6512 ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ (49 ਐਵੇਨਿਊ) ਵੈਨਕੂਵਰ, ਬੀ. ਸੀ. ਫੋਨ : 321-6667

ਇਥੋਂ ਦੇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਲੇਕਚਰ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਟੇਪ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ

“ਅਡੋਲ ਖਾਲਸਾ” ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੀ 11 ਨੰਬਰ ਟੇਪ ਵਿੱਚ ਸੁਣੋ।

88 ਨੰਬਰ ਨਵੇਂ ਗਾਣਿਆਂ ਦੀ ਟੇਪ ਵਿਚ ਸੁਣੋ : ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਮਕੀਲਾ, ਅਮਰਜੋਧ ਤੇ ਦੀਦਾਰ ਸੰਧੂ ਦੇ ਗੀਤ ਸਾਬਰ ਹੁਸੈਨ ਸਾਬਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਦੋ ਧਾਰਮਿਕ ਟੇਪਾਂ ਰੀਲੀਜ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ

ਨੋਟ - ਵੀਡੀਓ ਮਸ਼ੀਨ, ਟੇਪ ਰਿਕਾਰਡ, ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਬਖਸ਼ ਮੁਹੰਮਤ ਲਈ ਮਾਨ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਐਂਡ ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੇਤੇ ਰੱਖੋ।

ਕੈਮਰੇ ਦੀਆਂ ਗੀਲਾਂ ਇਥੋਂ ਖਰੀਦੋ ਤੇ ਗੀਲਾਂ ਧੁਆਉਣ ਦਾ ਵੀ ਇਤਜ਼ਾਮ ਹੈ ਨੈਗੇਟਿਵ ਤੋਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਬਣਵਾਉ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੀ ਫੋਟੋ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਫੋਟੋ ਕਰਾਉ

ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲੇਕਚਰ ਦੀਆਂ 17 ਟੇਪਾਂ ਦਾ ਸੈਟ

ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਮਸਕੀਨ ਹੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਟੇਪਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ, ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤਾਂ ਦੀ 16 ਨੰਬਰ ਟੇਪ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ।

ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ ਦੀਆਂ 32 ਗਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟੇਪਾਂ ਸਾਥੋਂ ਖਰੀਦੋ।

ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ ਵਧੀਆ ਤੇ ਟੇਪਾਂ ਦੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਵਧੀਆ।

ਰਾਜ ਬੱਬਰ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਵੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ

ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਦੇ ਗੀਤ ਤੁਸੀਂ ਮਾਨ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਤੋਂ ਭਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਿਆਹ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਮੁਵੀਆਂ ਜਾਂ ਫੋਟੋਆਂ ਮਾਨ ਫੋਟੋ ਸਟੂਡੀਓ ਤੇ ਖਿਚਵਾਓ। ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਵੀਜ਼ੇ ਲਈ ਫੋਟੋ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਵਿੱਚ ਖਿਚਵਾਓ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ 321-6667

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਸਿਆਸਤ

■ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਵੇਖੋ ਅੰਕ 1, ਸਤੰਬਰ, 1984)

3. ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੜਾ ਕੁੱਝ ਨਵਾਂ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਹਰ ਬੱਚਾ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਉਰਦੂ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵੇਲੇ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅਜਕਲ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਸਿਰਾ ਜੰਮੂ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਡੋਗਰੀ, ਜੋ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਇੱਕ ਅੰਗ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਕੇ ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਸੱਕੀ ਬਣਨ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗੁਰਮੁਖੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਆਪਣੀ ਲਿਪੀ 'ਟਾਕਰੀ' ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ, ਹਿੰਦੀ ਵਾਲੀ ਦੇਵ-ਨਾਗਰੀ ਲਿਪੀ ਅਪਣਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੀ ਦਿਲੀ ਸਾਂਝ ਓਨੀ ਆਪਣੇ ਗਵਾਂਡੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਜਿੰਨੀ ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀਹ ਵਿੱਸਵੇ ਸਿੱਖ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤੀਜੇ ਪਾਸੇ ਹਰਿਆਣਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜੋ, ਹਿਮਾਚਲ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁਦਈਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਹਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ 1966 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਥੇ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇਲਗੂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ, ਜੋ ਅਮਲੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕੁਚਲਣ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤਜਨ ਲਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮੁਗਲ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਵਰਗੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ, ਹਰਿਆਣਾ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਦਨਾਮੀ ਖੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਵਾਂਡੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਰੋਤ ਬੱਲੇ, ਸਿੱਖ ਕ੍ਰਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਹਰੀਆਂ-ਭਰੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਨਾਲ ਲਹਿਲਹਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਇਹਸਾਨ ਮੰਨਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹ ਹੁਣ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਸੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਸਾਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵੇ। ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਖੱਪਤ, ਉਪਜ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਪੜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਉਸਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਅਰਬ ਰੁਪਏ ਲੱਗਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਕੇਵਲ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਸਿਸਟਮ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਲਈ 600 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਭਾਖੜਾ ਮੈਨ ਲਾਈਨ ਵਾਲੀ ਨਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਜਬਾਹੇ (channel) ਰਾਹੀਂ ਬੜੀ ਸੋਖ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਇਹ ਰਜਬਾਹਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨਾਂ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਨਹਿਰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਭਾਖੜਾ-ਬਿਆਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਬੋਰਡ ਨੇ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1984 ਤੋਂ 5 ਮਈ, 1984 ਤੱਕ ਨਹਿਰ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ 24000 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਭਾਖੜਾ-ਬਿਆਸ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਕੇਵਲ 900 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਅੜ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਹਿਰ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਣੀ। ਰੋਪੜ ਵਾਲਾ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਚੱਲੇ, ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ ਨਾ ਚੱਲੇ। ਚੇਤੇ ਰੱਖੋ ਕਿ ਨਹਿਰ ਪੁੱਟਣ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਹੋਡ ਵਰਕਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵਾਕਿਆ ਹਨ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਹੀ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਬੋਰਡ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਸਾਡਾ ਗਵਾਂਡੀ ਰਾਜਸਥਾਨ। ਸਾਡਾ ਅਖੀਰਲਾ ਗਵਾਂਡੀ ਹੈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੇਜ (effusive affection) ਉੱਤੇ ਸਿੱਖ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਇਤਬਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਕਹਿਣ-ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਭੂਗੋਲਿਕ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਨਾਹ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਮਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਦੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਾਫਰ (exportable surpluses) ਹਨ: ਇਸ ਦੇ ਮਿਹਨਤੀ ਲੋਕ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਖੇਤੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਨ-ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ-ਕਰੀਬ 70 ਫੀ ਸਦੀ ਇਕੱਲੇ ਉਸ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਪਾਣੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਕੋਈ ਉਪਜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਖੇਤੀ ਦੀ ਜਾਨ ਹੈ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਮਾੜੇ ਮੋਟੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਜੋਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਨੱਕੇ, ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸ਼ਾਇਦ ਤੰਗ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਕੇ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵੱਲ ਮੋੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਤੋਂ ਕਣਕ ਤੇ ਝੋਨੇ ਵਰਗੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਅ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਰਸਾਣ ਦੀ ਆਸ ਤੇ ਮੰਡੀ ਦੇ ਅਸਲ ਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਰਸਾਣਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਹੱਥ, ਦਸਤਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹਨ; ਛੋਟੀ ਵੱਡੀ ਮਸ਼ੀਨ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਛੋਟੀ ਮੁਹਾਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਘਰ ਘਰ ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੋਲਾ, ਲੋਹਾ, ਤੇਲ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰਾ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵੱਡਾ ਉਦਯੋਗ ਕੋਈ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ 22000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਲਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 2% ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਮਸਾਂ। ਜਿੱਥੇ ਪਲਾਨ ਖਰਚੇ ਲਈ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ 42 ਪੈਸੇ ਤੱਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 15 ਪੈਸਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੋਟੇ ਜਿਹੇ ਹਿੱਸਾਬ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ ਦਾ 70% ਸਕਮਾਇਆ, ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬੇਕਾਰੀ ਵੀ ਹੈ, ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭਾਰ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਉਪਰੋਂ ਦਿਸਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਆਧਾਰ ਵੀ ਪੱਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ।

4. ਇਹ ਤਾਂ ਸੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖ। ਹੁਣ ਲਈਏ ਸਿਆਸੀ ਪੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ 1947 ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਜਮਹੂਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪਿਆ। ਆਪ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੋਟ ਦਾ ਮੁੱਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਰਾਜਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੋਕ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੈ ਜਾਂ ਸੂਦਰ, ਪੁੰਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਾਪੀ ਤੇ ਕਾਮਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਹਲਤ। ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਿੱਖ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਸਵਾ ਲੱਖ' ਸਮਝਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, (ਛਾਕੀ ਪੰਨਾ 9 ਤੇ)

ਕਵਿਤਾ

ਬਬਲੂ ਗਿੱਲ, ਵੈਨਕੂਵਰ

ਅਸਾਂ ਪਿਆਰ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਪਾਇਆ ਏ,
ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਬੜਾ ਤੜਫਾਇਆ ਏ,
ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਕੀ ਬੇ-ਦਰਦਾ ਆਇਆ ਏ,
ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਦੱਸ ਸਹੀ।

ਕੀ ਬਣੇਗਾ ਕੀਤੇ ਕਰਾਰਾਂ ਦਾ,
ਅੱਖਾਂ ਮੋੜਨਾ ਮੁੱਲ ਪਿਆਰਾਂ ਦਾ,
ਕਿਉਂ ਫੜ ਲਿਆ ਰਾਹ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਦਾ,
ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਤਾਂ ਸਹੀ।

ਤੁਸੀਂ ਮਾਣ ਰੂਪ ਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ,
ਸਾਡੇ ਨੈਣ ਨੈਣਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਰਹੇ,
ਬਹਿ ਕੇ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹਰਦੇ ਰਹੇ,
ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਤਾਂ ਸਹੀ।
ਪਹਿਲੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਇਸ਼ਕ ਕਮਾਇਆ ਸੀ,
ਨਾ ਦਾਗ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਸੀ,
ਤੂੰ ਇਹ ਕੀ ਰਾਹ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ,
ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਤਾਂ ਸਹੀ। *

ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੋਹਣੇ ਜਰਲਾਂਗੇ,
ਸੱਜਨਾਂ ਘੁੱਟ ਸਬਰਾਂ ਦੇ ਭਰਲਾਂਗੇ,
ਕਿੱਥੋਂ ਝੂਠੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਪੜਲਾਂਗੇ
ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਤਾਂ ਸਹੀ।

ਇਕ ਦਿਲ ਕਹਿੰਦਾ

‘ਦਿਓਲ’

ਅੱਗ ਦੀ ਚਿਲਮ ਧੁਖਾ ਕੇ ਸੂਰਜ
ਰੁੱਖਾਂ ਤੇ ਆ ਬੈਠਾ,
ਦਿਸ-ਹੋਂਦੇ ਦੀ ਲੈ ਫੁਲਕਾਰੀ
ਰੁੱਤ ਨੇ ਖੁੱਲਕਾ ਮਾਰੀ।

ਬੁਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਤੀਕਣ
ਵਿੱਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ
ਏਨੀ ਵਿੱਥ ਤੇ ਆਕੇ ਬੈਠੀ
ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਪਿਆਰੀ।

ਸਾਹ ਲੰਘਦਾ ਵੀ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਂਦਾ
ਕੀ ਗਰਦਨ ਦੀ ਬਣਤਰ,
ਝਿਮਣੀਆਂ ਦਾ ਵਾਲ ਹੋ ਗਿਆ
ਪਲਕਾਂ ਉੱਤੇ ਭਾਰੀ।

ਸੁੱਤੇ ਨੈਣ ਝਾਕਦੇ ਜਾਪਣ
ਝਾਕਦਿਆਂ ਵੀ ਸੁੱਤੇ,
ਆਰੋਂ ਪਾਰ, ਪਾਰ ਤੋਂ ਏਧਰ
ਤੱਕਣ ਲੀਲਾ ਸਾਰੀ।

ਹਾਸਾ ਜਿਵੇਂ ਟੁਣਕਟੁਣ ਟੱਲੀਆਂ
ਪੂਜਾ ਕਰੇ ਪੁਜਾਰੀ,
ਭਰੇ ਤਲਾ ਵਿੱਚ ਨਹੋਂਦਾ ਬਾਲਕ
ਮਾਰੇ ਜਿਉਂ ਕਿਲਕਾਰੀ।

ਜਿੰਦ ਤਾਂ ਆਦ ਜੁਗਾਦੋਂ ਸੋਫੀ
ਫਿਰ ਇਹ ਕੋਹੀ ਖੁਮਾਰੀ,
ਰੂਹ ਉੱਤੇ ਹੈ ਭਾਰੀ ਜੁੱਸਾ
ਚੁੱਸੇ ਤੇ ਰੂਹ ਭਾਰੀ।

ਕੱਚੇ ਵੱਧ ਵਿਚ ਨਹਾ ਕੇ ਆਈ
ਪੋਟ ਦਏ ਕਣਸਿਆਂ
ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਸੱਜਣ ਕਸਦਾ
ਕਿਤ ਵਲ ਉਹਦੀ ਅਟਾਰੀ।

ਇਕ ਚਿੱਤ ਕਰਦਾ, ਹੁਣੇ ਉਡ ਜਾਂ
ਜਾ ਕੇ ਦਸਤਕ ਦੇਵਾਂ,
ਇਕ ਦਿਲ ਕਹਿੰਦਾ, ਕਿਉਂ ਕਰ ਤੋਤਾਂ
ਅਲੱਝ ਨੀਂਦ ਪਿਆਰੀ।

○ ਧੰਨਵਾਦ

ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਪਰੀਖਿਆ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਅਗਲੇ ਮੁੰਡੇ
ਦੀ ਰਾਪੀ ਤੋਂ ਨਕਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰੀਖਿਅਕ
ਨੇ ਵਿਅੰਗ ਨਾਏ ਕਿਹਾ—“ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਆਖੇਂ, ਤਾਂ
ਤੈਨੂੰ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਬਿਠਾ ਦੇਵਾਂ?”
ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ—“ਧੰਨਵਾਦ ਜਨਾਬ! ਮੈਨੂੰ
ਇੱਥੋਂ ਸਾਡਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਏ।”

○ ਮਜ਼ਬੂਰੀ

ਨਿਤ ਨਵੀਆਂ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਰਚਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ
ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਾਲੀਵੁਡ ਦੀ ਇਕ ਅਭਿ-
ਨੇਤਰੀ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਈ ਸੁਣੀ ਗਈ—
“ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਨਪਸੰਦ ਮਰਦ ਨਜ਼ਰ
ਆਇਆ, ਤਾਂ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ
ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਕੋਈ ਬੀਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੋਂ
ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਾ
ਕੋਈ ਪਤੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।”

Fly home with your airline.

Air-India is the only airline
with low cost direct flights
to India.

When you fly direct, you can
travel on the same airplane all
the way. That means no waiting
in unfamiliar airports, no missed
connections, no lost luggage...no
worries or complications.

From Montréal.

Every Saturday evening, we fly direct
from Montréal's Mirabel Airport to
Bombay and New Delhi. It's the only
direct flight between Canada
and India.

From New York.

Every day of the week, we fly from
New York to Bombay and New Delhi
via London. That means you can stop over in
England, if you wish, for as many days as you want
—for a family visit or some shopping and sightseeing.
Of course, wherever you live in Canada, there are many
convenient connecting flights to Montréal and New York.

Indian movies, music and food.

On board our comfortable 747 aircraft, you'll enjoy world famous
Maharajah Service, free Indian movies and music, and delicious
Indian cuisine, vegetarian or non-vegetarian. Or you may
choose one of our exciting continental meals.

Book early and be sure!

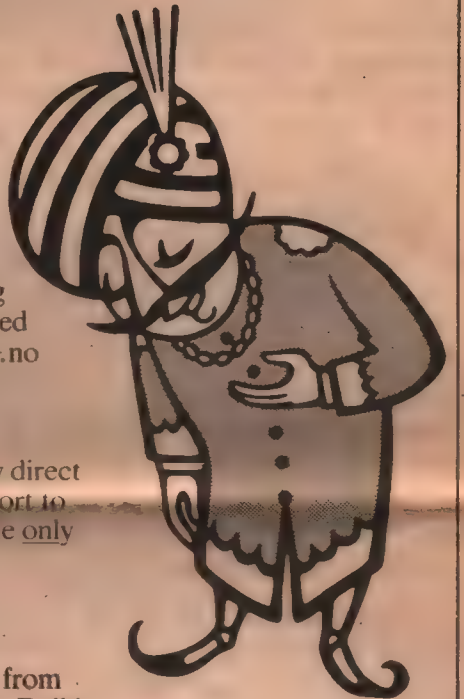
Call your Air-India travel agent. Or Air-India's general sales agent
at the phone numbers below.

AIR-INDIA

Direct flights from Montréal and New York

Montréal: 842-1805 or toll-free 1 (800) 361-2813 Toronto: 865-1033 or toll-free 1 (800) 268-9582 Vancouver: 879-0271 or toll-free 1 (800) 663-3433

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ

□ ਹਰਿਆਣਾ ਬੈਂਸ

2 ਜੂਨ 1984 ਨੂੰ ਪਿਛਾਂਹ ਖਿੱਚੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਾਂਭ ਲਿਆ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਹੇਠ ਫੌਜ ਭੇਜੀ ਕਿ "ਬਗਾਵਤ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ।" ਅਤੇ "ਅਪਰਾਧੀ ਚੋਰ ਹੋਰ ਸਮਾਜ-ਵਿਰੋਧੀ, ਅਸ਼ਰ ਅਤੇ ਨਕਸਲਾਈਟ" "ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਰਹੇ ਸਨ" ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਵਾਸਤੇ ਚੁਨੌਤੀ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਧਾਰਨ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਹਾਨਿਆਂ ਹੇਠ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਫੌਜ ਭੇਜੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਿਕ "ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਕੌਮੀ ਆਖੰਡਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।"

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀ ਖੁਨੀ ਸਿਖਰ 6 ਜੂਨ 1984 ਨੂੰ ਕਹਿਰਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਜਦੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਸੈਂਕੜੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੌਜ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਸਿਲਸਲੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਤੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਮਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਮੋਹਰੀ ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤੇ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਫਾਸ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹਿਟਲਰੀ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਠੀਕ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਇਹ ਹੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪਾਸ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਵਿਰੋਧੀ' ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ, ਜਮਹੂਰ ਵਿਰੋਧੀ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਕਦੀ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਨਹੀਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ! ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ, ਖੂਨ, ਇਜ਼ਤ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਤੇ ਧਮਕਾਉਣ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨਿਆਂ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇਸੀ ਅਤੇ ਬਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਟੂਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਪਾਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਖਾਸਾ ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਕੌਮ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮੀਨੇ ਚੁਰਮ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਜਿਵੇਂ 'ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਅਨਸਰ', 'ਅਰਾਜਕਤਾ ਅਤੇ ਗੜਬੜ' ਅਤੇ 'ਕੌਮੀ ਆਖੰਡਤਾ' ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਠੀਕ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਘਟੀਆ ਮੁਹਾਵਰੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਅਸਲੀ ਜੜ੍ਹ ਨੂੰ ਢੁਪਾਉਣ ਲਈ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕਿਉਂ ਬਣੇ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਅਤੇ ਕਲਪਿਤ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ? ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਇਹੋ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਕਮ ਦਾਇਰੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਲੋਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਕਮ ਦਾਇਰੇ ਸਿੱਧ ਪੱਧਰੇ ਨਾਹਰੇ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਰਤ ਕੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਧੂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਸਿੱਧ ਪੱਧਰੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਸਦਾ ਹੀ ਬੇਹੱਦ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਸਿੱਧ ਪੱਧਰੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਜਿੰਨੀ ਗੱਲ ਕਹਿਦੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਪੱਧਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਗੱਲਾਂ ਹਾਲਾਤ ਉੱਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭੇਦ ਭਰਿਆ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ "ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ," ਇਹ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧ ਪੱਧਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਕੂਮਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਰਤਾ' ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 'ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ' ਅਤੇ 'ਕੌਮ ਵਿਰੋਧੀ' ਤਾਕਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੇਲੇ ਭਾਲੇ ਅਤੇ

ਵਿਚਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਕੇ ਇਹ ਆਪਣੀ ਸਿੱਧੀ ਪੱਧਰੀ ਗੱਲ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਅਸਲੀ ਹਾਲਾਤ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸੇ ਗੱਲ ਸਦਕਾ, ਹਕੂਮਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ 'ਖਤਰੇ' ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਆਪਣੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਦੱਸ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਇਲਾਕਾਈ ਆਖੰਡਤਾ' ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 'ਅਰਾਜਕਤਾ ਅਤੇ ਗੜਬੜ' ਬਾਰੇ ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਥੇ ਕੁੱਝ 'ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਅਨਸਰ ਸਨ' ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ "ਭੇਲੇ ਭਾਲੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘੀ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਆਦਿ। ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਠੀਕ ਦੱਸ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੇਵਲ ਇੱਕੋ ਹੀ ਗੱਲ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਕੌਮ-ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮ ਦਾਇਰੇ, ਦੇਸੀ ਅਤੇ ਬਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਟੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖੁੱਟ ਅਤੇ ਜਬਰ ਦੀ ਉਮਰ ਲੰਬੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਵਸੀਲੇ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਕਮ ਦਾਇਰੇ ਅੱਜ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਅਖੀਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਸੰਭਵ ਸੰਸਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੁੱਟ-ਖੁੱਟ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਇਸ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਉਮਰ ਲੰਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਂਦਬਾਜ਼ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 'ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ।'

ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ, ਹਕੂਮਤਾਂ ਕੋਲ ਰਾਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਕਦੀ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੇਵਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਛਾਏ ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਅਨਸਰ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਸਮਝੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਢਾਪੇ ਗਏ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚੋਂ ਲਏ ਗਏ ਸਭ ਬਹਾਨੇ ਕਦੀ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤੇ ਗਏ ਜਾਂਗਲੀ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਹਰ ਸਵਾਲ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰੀਏ ਜੋ ਉਹ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਚੱਲੇ ਦਲੀਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਠੀਕ ਸਨ, ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੀ ਗੱਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਏ? ਕੀ ਇਹ ਕਦੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੀ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਏ? ਇਹ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ। ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਗੱਲ ਗਲਤ ਸੀ ਤੇ ਲੋਕ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ? ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਦਲੀਲ ਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:-

1. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ 2. ਇਸ ਕਰਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮ ਦਾਇਰੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਟੋਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਕੇਵਲ ਉਹੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣ। ਪਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮ ਦਾਇਰੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਹੀ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਕੇਵਲ ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਚਮਚੇ ਤੇ ਇਹ ਫਾਸ਼ੀ ਜੋ ਫੌਜੀ ਵਰਦੀਆਂ ਪਾਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬਿਦੇਸ਼ੀ

ਲੋਟੂਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾਰ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਦਲੀਲ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਹੋਣਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਹ ਇਹ ਫਾਸ਼ੀ ਦਲੀਲ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਗੱਲਾਂ ਦੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਕੋਚ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦਰ ਅਸਲ ਖੁਲ੍ਹੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਹਨ ਜੋ ਫਿਰਕੂ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮੰਨਣਾ, ਫਿਰਕੂ-ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨੂੰ ਠੀਕ ਦੱਸਣ ਲਈ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਮਾੜੇ ਜਿਹੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ 'ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ ਸਨ' ਅਤੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਲੁੱਟਣ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ ਪਵਿੱਤਰ ਥਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਹੈ, ਆਦਿਕ। 10 ਜੁਲਾਈ 1984 ਨੂੰ ਫਾਪਿਆ ਗਿਆ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ, ਕਤਲਾਂ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਲੁੱਟਣ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਜਰਾ ਜਿੰਨਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ, ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਕੌਣ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੈ? ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ? ਹੁਣ ਫੌਜੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੁੱਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਣਗੀਆਂ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੇਜ਼ੀਅਤ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਦ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ, ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਨਾ-ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਹਨ, ਜੋ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੋ ਫਿਰਕੂ ਭਗੜੇ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਮੋਢੀ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕ ਗਏ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਭ ਇਨਸਾਫ਼ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਲੋਕਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਫਾਸ਼ੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਚਕਨਾਚੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋਣ, ਜੋ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਖੁੱਟ ਅਤੇ ਜਬਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹੱਥ ਠੋਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਜਮਹੂਰੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਫੌਜ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ। ਅਜੋਕੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਜੋ ਠੋਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਫੌਜ, ਖੂਨ ਦੇ ਪਿਆਸੇ ਫਾਸ਼ੀ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਹਿਸ਼ੀ ਚੁਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਘੋਲ ਕਰਦੀਆਂ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤੇ ਚਾਹੇ

(ਥਾਕੀ ਪੰਨਾ 12 ਤੇ)

(ਪੰਨਾ 4 ਦੀ ਥਾਕੀ)

ਕਸੂਰਵਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਮੀਰ ਜਮਾਤ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਜੋ ਦੋ-ਜਹਿਦ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ। ਅਮੀਰ ਜਮਾਤ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਚੇਤਨ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਚਲਦੇ ਘੋਲਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਥਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਣਗੇ। ਜਦ ਅਮੀਰ ਜਮਾਤ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਚੇਤਨ ਹੈ ਤਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਚੇਤਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ? East West Travel Ltd.

ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ

ਸਾਥੋਂ ਹਰ ਏਅਰਲਾਈਨ ਦੀਆਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

Special for India, Pakistan, Fiji and West Indies.

Mike Brar

ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਨੇ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਟਿਕਟਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਈਸਟ ਵੈਸਟ ਟਰੇਵਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਜਿਥੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਲਕੀਤ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ

Ph.(403)235-3661

#206-3517, 17 Ave. S.E. Calgary, Alta

T2A 0R5

ਕਰਤਾਰ ਫੋਟੋ ਸਟੂਡੀਓ

1 HOUR PHOTO SERVICE
KARTAR PHOTO STUDIO

6660 MAIN STREET, (at 51st Ave.)
VANCOUVER, B.C.

We Do Passport, 5 Mins.
Service, Portrait Photos &
Weddings

Ph. 321-7020

Harcharan S. Sanghera

B.A., (Hons.) B.T.

We wish to let everybody know, that Harry, top salesman has rejoined our firm, and is eager to help in matters of real estate.

Call (403)274-9586

COMMISSIONER

FOR

OATHS

HEIN

REAL ESTATE
CORPORATION 272-3382

ਕਹਾਣੀ:

ਕਿਸ ਸਿੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂ?

□ ਹਰਭਜਨ ਹਾਂਸ

“ਮਾਸਟਰ, ਇਦਰਾਂ ਨੇ ਪੁੱਤਾ ਪੰਗਾ ਲੈ ਲਿਆ.....ਅੰਬਰਸਰ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ.....ਲੈ ਹੁਣ ਖਾਲਸਤਾਨ ਬਣਕੇ ਰਹੇ।” ਫਾਰਮ ਮਾਲਕ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਫਾਰਮ ਵਰਕਰ ਦੀ ਪੋਸਟ ਤੇ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਹੋਇਆ। “ਤੇਰਾ ਕੀ ਖਿਆਲ ਆ?”

“ਜਨਾਬ! ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਤਾਂ ਘਰ ਦੀ ਗੁਰਬਤ ਦੁਆਲੇ ਮੰਡਰਾ ਰਹੇ ਨੇ, ਖਾਲਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ।” ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਕਹਾਂ; ਪਰ ਕਹਿ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਸਕਿਆ, “ਹੋ ਸਕਦੇ।”

“ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ?ਤੇਰੇ ਭਾਅ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਹੋ ਗਿਆ..... ਖਾਲਸਤਾਨ ਬਣ ਗਿਆ.....ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਰੰਗ ਲਿਆਉਂਦੇ..... ਲੈ ਜਦ ਹੋ ਗਿਆ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਰਾਜ.....ਘਰ-ਘਰ ਲਹਿਰਾਂ-ਬਹਿਰਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ.....ਬਾਬੇ ਦਾ ਨਾਂ ਅਕਾਸ਼ਾਂ 'ਚ ਗੂੰਜੇਗਾ.....ਥਾਂ ਥਾਂ ਕੋਸਰੀ - ਪਰਚਮ ਲਹਿਰਾਏਗਾ.....ਰਾਮਚੰਦਰ ਦੇ ਬਣਵਾਸ ਜਾਣ ਦੇ ਗਮ 'ਚ ਦਸਰਥ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਜਨਾਨੜੀ ਕਥਾ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਮਰਦਾਨੇ ਸਾਕੇ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣਗੇ.....ਮੇਰਾ ਸਾਈਕਲ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੀਆਂ.....ਖਾਲਸਾ ਦਸ ਨੌਰਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰੂ ਤੇ ਵੰਡਕੇ ਛਕੂ।”

ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੇ ਵੰਡ ਕੇ ਛੱਕਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਦਸਾਂ ਨੌਰਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਦੇ ਸਿੱਖੀ-ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦਾ ਚਾਅ ਮਨ 'ਚ ਉਭਰਿਆ, “ਬਾਈ ਜੀ..... ਆਹ ਪਿਕਰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਨੇ..... ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੇਰੀ ਹੋਸੀਅਤ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਗਲਤ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ..... ਪੈਸੇ ਮੈਥੋਂ ਤਲਬ ਕਰਦੇ ਨੇ।”

“ਪੈਸੇ?.....ਮਨੀ?..... ਮਾਸਟਰ, ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਨ ਇਹ ਬਈ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਬ ਦਿੱਤੀ ਆ.....ਸਟੈਂਪਾਂ ਮਿਲ ਜਾਣ, ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ?.....ਕਹਿ ਦਵੀਂ, ਜਿਹੜਾ ਪੈਸੇ ਮੰਗੇ.....ਬਈ ਨਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਫਾਰਮਾਂ ਬਾਹਰ ਹੋਜੇ.....ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਲੁਖ ਤੁਰੀ ਫਿਰਦੀ ਐ।” ਕੁਝ ਚਿਰ ਐਧਰ-ਓਧਰ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰਨ ਬਾਅਦ ਮਾਲਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਮਾਸਟਰ, ਮੈਂ ਚੱਲਿਆ ਬਾਹਰ ਨੂੰ, ਬੜੀ ਅਰਜੰਟ ਮੀਟਿੰਗ ਹੈ..... ਕੁੱਝ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨੀ ਆ.....ਖਾਲਸਤਾਨ ਦੀ ਗੱਲ.....ਉਹਨਾਂ ਫੈਮਲੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ, ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਾਊ ਪੁੱਤ-ਭਰਾ-ਪਤੀ ਜਹਾਦ 'ਚ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਗਏ.....ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਨਾਂ ਸੋਚਾਂਗੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੌਣ ਸੋਚੇ?” ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਕੁਝ ਕੇ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਆਹ ਪਿਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕਸ ਕੇ ਰੱਖੀਂ.....ਕੋਈ ਹਰਾ ਦਾਣਾ ਨਾ ਲਈਂ.....ਫਲੈਟ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚਾਰ ਹਰੇ ਦਾਣੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਔਧਾ ਫਲੈਟ ਲਾਈਂ..... ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਰਹੀਦਾ.....ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਦੇ ਚੋਰ ਨੇ।”

“.....” ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਹਾਂ ਵੀ ਨਾ ਨਿਕਲ ਸਕੀ। ਖਾਲਸਤਾਨ ਦਾ ਝੰਡਾ-ਬਰਦਾਰ ਦੇ ਪੈਸੇ ਜੋੜ ਕੇ ਫਾਰਮਰ ਬਣਨ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਹੀ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਮਰਦ-ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ, ਚ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਫੁੱਲ ਬਰਸਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਫੀਲਡ ਵੱਲ ਝਾਕਿਆ। ਉਸ ਹਰੇ ਭਰੇ ਫੀਲਡ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਬੁੱਢੇ ਬੁੱਢੀਆਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਘਸੀਟਦੇ ਬੇਰੀ ਤੌੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਇੰਜਨੀਅਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜਾਂ ਐਮ. ਏ., ਬੀ. ਏ. ਕੋਨੇਡਾ ਵਰਗੇ ਅਮੀਰ ਦੇਸ਼, ਚ ਗਰੀਬੀ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੁਸਨ ਫਾਰਮ ਦੀ ਕਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਪਲੀਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵੱਲ ਝਾਕਿਆ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਚ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਲੈ ਲੈ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸਾਇੰਸ ਦਾ ਪੋਸਟ ਗਰੈਜੂਏਟ। ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਜਿੰਦਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬੁਰਕੀਆਂ ਖੋਹ ਕੇ ਮੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦਾ ਪਾਤਰ ਜਾਪਿਆ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਬੇਟਾ ਹਾਂ। ਮਾਂ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਅਰਮਾਨ ਦਿੱਤੇ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਅਮੀਰ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਹੁਸਨਾ ਦਾ ਦਿਵਾਨਾ ਹੋ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਅਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਕੁਚਲਦਾ ਉਸ ਦੀ ਚੋਖਤ ਤੇ ਆ ਬੈਠਿਆ ਹੋਵਾਂ।

“ਹੋਰ ਸੁਣਾ ਬਈ ਨੇਕਿਆ, ਕੀ ਹਾਲੇ ਨੇ?” ਪਿਕਰਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਮ 'ਚ ਇਕ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

“ਹਾਲ ਕਾਹਦੇ, ਮਾਸਟਰ?ਸਵੇਰ ਦੇ ਨੇ ਦੋ ਫਲੈਟ ਤੋੜੇ ਨੇ, ਕੀ ਕਮਾ ਲਿਆ?” “ਚਾਰ ਡਾਲਰ ਪੰਜਾਹ ਸੈਂਟ ਕੋਨੇਡਾ ਦੇ.....ਛੱਤੀ ਰੁਪਏ ਭਾਰਤ

ਮਾਤਾ ਦੇਨੇਕਿਆ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਮਾਰ ਛਾਲ!” “ਛਾਲ ਕਾਹਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਮਾਰਾਂ.....ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਹੋਗੇ, ਫਾਰਮ 'ਚ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੁੰਦਿਆ, ਨਵਾਂ ਪੈਸਾ ਨੀ ਦਿੱਤਾ.....ਪੁੱਛੀਦਾ ਵੀ ਨੀ.....ਆਹ ਸਟੈਂਪਾਂ ਦਾ ਸਿਆਪਾ!..... ਆਹ ਸਾਲੇ ਨੇ ਕਿੱਥੇ ਲਿਆ ਕੇ ਸਿੱਟਿਆ!” ਨੇਕੇ ਨੇ ਫਾਰਮ ਉਪਰ ਉਡ ਰਹੇ ਏਅਰ-ਲਾਈਨ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ। “ਤੇਨੂੰ ਮੌਜ ਆ ਮਾਸਟਰ, ਹੱਥ 'ਚ ਪੰਚ ਜਿਹਾ ਫੜੀ ਆਹ ਕਾਰਡਾਂ 'ਚ ਗਲੀਆਂ ਕੱਢੀ ਜਾਨਾਂ.....ਤੇਰੇ ਘੰਟੇ ਪਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ.....ਤੇਰਾ ਮੀਟਰ ਘੁੰਮੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”

“ਬੱਸ ਮੀਟਰ ਦੀ ਘੁੰਮਦਾ ਦੌਹਦਾ.....!” ਮੱਲੋਲੀ ਹਾਉਕਾ ਮੇਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੇ ਰੁਕ ਗਿਆ। “ਹੋਰ ਸੁਣਾ ਬਈ ਤਾਉ, ਜਾਨਾ ਫਲੈਟ ਠੱਕੀ.....ਸੀਜਨ ਦਾ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਵੱਟ ਤੇ ਪਿਆ.....!” ਨਵੇਂ ਆਏ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਛੀ-ਨੁਮਾ ਬੁੱਢੇ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

“ਕਾਹਦੇ ਫਲੈਟ.....ਮਾਸਟਰ! ਸੀਰੀਆਂ ਅਰਗਿਆਂ ਦੇਸੀਰੀ ਤਾਂ ਹੋਏ ਨੇ.....ਹੁਣ ਕੰਮ ਤੋਂ ਕੀ ਅਵੇਸਲੇ ਪੈਣਾ.....!” “ਚੰਗਾ.....ਸਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਰਜਾਈ 'ਚੋਂ ਮੂੰਹ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਕੱਢਿਆ, ਜਿੰਦਣ ਪੀਲੇ ਲਿਫਾਢੇ 'ਚ ਹਰੇ ਚੌਕ ਨੇ ਆ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਉਣਾ ਹੋਇਆ।”

“ਹਰੇ ਚੌਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਕੀ ਜੂਨ ਬਦਲਣੀ ਆ.....ਪੁੱਤ ਨੇ ਕਦੇ ਹੱਸਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ.....ਨੂੰਹ ਰੋਟੀ ਇਉਂ ਮੁਹਰੇ ਵਗਾਹ ਮਾਰਦੀ ਆ ਜਿਵੇਂ ਡੇਰੇ ਦਾ ਸਾਧ ਗਲੀਆਂ 'ਚ ਲੰਡਰ ਕੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰਕੀਆਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ.....ਏਧੂੰ ਤਾਂ ਆਵਦੇ ਮੁਲਕ ਚੰਗੇ ਸੀ.....ਪੁੱਤ ਤਿਉ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਨੇਹਾਂ “ਬਾਪੂ ਜੀ-ਬਾਪੂ ਜੀ” ਕਰਦੀਆਂ ਨੀ ਸੀ ਬੱਕਦੀਆਂ.....ਆਹ ਵੀ ਸਾਲਾ ਕੋਈ ਮੁਲਕ ਆ.....ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੱਛਣਗੇ.....ਕਿੰਨੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾਏਗਾ?.....ਲੈ ਦੱਸ, ਇਹ ਢਿੱਡ ਆ ਕਿ ਪੀਟਰ ਇੰਜਣ, ਬਈ ਘੰਟੇ 'ਚ ਲੀਟਰ ਤੇਲ ਖਾਊ.....ਸਾਲੇ ਕੋਨੇਡਾ ਦੇ.....!” ਤਾਉ ਅਜੇ ਵੀ ਮੂੰਹ 'ਚ ਕੁੱਝ ਚੰਗਾ ਮੰਦਾ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਨੀ ਪਈ, “ਵੇ.....ਹ, ਮਾਸਟਰ! ਫਲੈਟ ਲਾਈਂ!”

“ਫਲੈਟਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਫਸਿਆ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਕੁੱਝ ਸ਼ਿਕਵੇ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇਗਾ?” ਪਿਕਰਾਂ ਦੀ ਭੀੜ 'ਚ ਫਸਿਆ ਇਹ ਗਰੈਜੂਏਟ ਪਿਕਰ ਸਿਰਫ ਗੁਰਦਾਸ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਉਸ ਦਾ ਗੁਰਦਾਸ ਗੁੰਮ ਗਿਆ ਸੀ। “ਮਾਨ” ਕਿਸੇ ਬੇਸ਼ਰਮ ਗੁਆਂਢੀ ਵਾਂਗ ਉਸ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

“ਪੁਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਸ਼ਿਕਵੇ-ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਈ ਕੌਣ, ਬਾਬੇਓ?” ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਿਵੇਂ ਦੰਦਾਂ 'ਚੋਂ ਚਿੱਥ ਕੇ ਕੱਢਿਆ। “ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਪੈਸੇ ਤੇ ਜੁੱਤੀ ਦੀ ਯਾਰ ਹੈ, ਸੱਜਣਾ! ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਾ ਪੈਸਾ ਤੇ ਨਾ ਜੁੱਤੀ!” ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਰੁਕ ਕੇ ਉਹ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, “ਸੋਹਣਿਆਂ, ਗਮਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਲੰਬੇ ਨੇ.....ਇਹ ਭੈੜੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਵਿਥਿਆ ਐਥੇ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਚੱਲ ਉਸ ਥਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਜਿੱਥੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਉਂਗਲ ਲੱਗ ਤੁਰਨਾ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ, ਪੀੜੇ ਯਾਰ ਨਾਲ ਨਹਿਰ ਲਾਗੇ ਮੱਝਾਂ ਚਰਾਈਆਂ ਸਨ, ਹੁਕਮ ਸਿਉਂ ਮਾਸਟਰ ਦੇ ਡੰਡੇ ਨੇ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਸਰਸਵਤੀ ਵਾੜੀ ਸੀ, ਸ਼ਰਮ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੇ ਪੀਅਰਡ 'ਚ ਪਰੋਕਸੀ ਲਗਾ ਕੇ ਬਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਨਿੱਮੋਂ ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਖੀਆਂ ਸੀ.....।” ਸ਼ਿਕਰੇ ਯਾਰ ਦੀ ਗਾਥਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਕਵੀ ਦੇ ਉਧਾਰੇ ਬੋਲ ‘ਮਾਨ’ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਣ ਕੇ ਕੋਈ ਅਚੰਭਾ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਉਹ ਗਾਇਕ ‘ਮਾਨ’ ਪੁਰਾਣੇ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਬੋਲ ਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰਜਾਂ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਵਾਜ਼’ ਬਣ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ‘ਮਾਨ’ ਪਿਕਰਾਂ 'ਚ “ਵਾਹਵਾ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ” ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹਾਸਲ ਕਰੇ।

“ਸੱਤ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲੋਕ ਕੁੱਛ ਵੀ ਕਹਿਣ, ਮਾਸਟਰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਹ ਹਿੰਦੂ.....ਪਰ ਉਹ ਅਸਲੀ ਬੋਰ ਨਿਕਲਿਆ.....ਸਵਾ! ਲੱਖ ਨਾਲ ਇੱਕ ਲੜਨ ਵਾਲਾ.....ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਾਣੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਜਿਆ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮਾ.....ਪਰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤਖਤ ਨੂੰ ਤਖਤ ਵਾਂਗ ਭੰਨ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਮਾਰੂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਵਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੱਤ ਲੱਖ ਗੋਵਾਲ ਤੇ ਟੋਹੜੇ ਸਰਦਾਰ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ?.....ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਿੱਕਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਾਲਮ ਗੋਲੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀਆਂ?.....ਕੁੱਝ ਦੱਸੋਗਾ ਮਾਸਟਰ?” ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਝ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਸ ਨੇ। “ਗਲ 'ਚ ਛੰਦਾ ਪੈ ਜਾਏ ਤਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣਾ.....ਨਹੀਂ ਮਰਨ ਨੂੰ ਕੀਹਦਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ.....ਕੰਡੇ ਦੀ ਪੀੜ ਸਹਾਰਨੀ ਦੁਭਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮਿੱਤਰਾਂ!”

ਜ਼ੁਲਮ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਨਿਵਾਉਣਾ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ.....ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਾਮ ਪਿਛੇ ਲੱਗਿਆ ਸਿੰਘ ਸ਼ਬਦ ਕਟਾ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਮੇਂ ਜਾਬਰ ਦੀ ਧੋਣ ਕੱਟ ਦਵੇ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਕਟਾ ਲਵੇ। “ਵੇ.....ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ, “ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬੇਰੀ ਤੌੜਨ 'ਚ ਮਾਹਰ ਰਿਚਮੰਡ

ਵਾਲੀ ਅੰਟੀ ਬੋਲੀ। “ਐਥੇ ਕੀ ਘੱਟ ਜ਼ੁਲਮ ਹੁੰਦਾ.....ਦਸ ਸਾਲ ਹੋਗੇ ਫਾਰਮਾਂ 'ਚ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦਿਆਂ ਨੂੰ.....ਕੰਮ ਕਰਾ ਕੇ ਪੈਸੇ ਨਾ ਦੇਣ ਆਲ੍ਹਾ ਤਾਂ ਇੰਟ ਚੁੱਕੀ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ.....ਪਰ ਐਥੇ ਤਾਂ ਉੱਧੀ ਕਹਿਰ ਆ.....ਸਕੋਲ ਨੀ ਰੱਖ ਸਕਦੇ.....ਭਰ ਭਰ ਕੇ ਫਲੈਟ ਲੈਂਦੇ ਆ.....ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪੰਚੀ ਪੰਡ ਆ ਕਿ ਤੀਹ..... ਉਂ ਕਹਿੰਦੇ ਆ.....ਅੰਟੀ, ਆਹ ਤੇਰਾ ਫਲੈਟ ਤਾਂ ਦੋ ਪੰਡ ਘੱਟ ਆ।”

ਗੁਰਦਾਸ ਦੇ ਫੁੰਕਾਰਿਆਂ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਬੁਝਾੜ ਪਈ, ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਫਿਰ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ?” “ਤੂੰ ਕੀ ਨੀ ਕਰ ਸਕਦਾ.....ਆਹ ਕਹਿ ਮਾਸਟਰ ਨੂੰ, ਬਈ ਸਕੋਲ ਲਿਆ ਕੇ ਰੱਖੇ।” “ਅੰਟੀ! ਬੋਡੇ ਅਰਗਾ ਮੈਂ ਆਂ.....ਇੱਕ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ.....ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਜ਼ਮੀਰ ਗਾਲਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਗੇ.....ਅਜੇ ਇੱਕ ਵੀ ਡਾਲਰ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਜੇਬ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੋਵੇ.....ਲਓ, ਆਹ ਆ ਰਿਹਾ ਮਾਲਕ.....ਉਸ ਨੂੰ ਕਹੋ।”

“ਕੌਣ ਕਹੇ?”

“ਤੂੰ ਕਹਿ.....ਜਿਹੜਾ ਹੁਣੇ ਕੱਟਣ ਕਟਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਸੀ।”

“ਮੇਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵਾਕਫ ਨੇ.....ਨਾਲੇ ਹੋਵੀ ਸਟੈਂਪਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਅਸੀਂ ਤਾਂ..... ਆਹ ਇੱਕ ਅੱਧੇ ਪੰਡ ਨਾਲ ਮਰਨ ਲੱਗੇ ਆਂ.....ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨੀ ਕਹਿੰਦੇ.....।” “ਤੇ ਸੱਤ ਲੱਖ ਗੋਵਾਲ ਜਾਂ ਟੋਹੜੇ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਸਟੈਂਪਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਾਉਣੀਆਂ.....!” ਹਾਸਾ ਉਭਰਿਆ। “ਸੁਣਾਉ ਬਈ.....ਬੜਾ ਹਾਸਾ ਪੈ ਰਿਹਾ।” ਮਾਲਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਗੂੰਜੀ।

“ਬੱਸ ਜੀ.....ਉੱਧੀ ਜੀ.....ਐਵੇਂ ਜੀ.....ਹੀ, ਹੀ.....!” ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਉਭਰੀਆਂ, ਫਿਰ ਸਭ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਭੁੱਖ ਕਾਰਨ ਲੰਬੀ ਕਲਪਣਾ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਮਾਂ ਦੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਿਪਟਿਆ ਕੋਈ ਨਵਜਾਤ ਸ਼ਿਸ਼ੂ।

ਬਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਤੇ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਦੋ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸਿੱਖ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬਦੇਸ਼ੀ ਡੈਲੀਗੇਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਬੜੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾੜੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਉਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜਸੀ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜਸੀ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਉੱਤੇ ਇਹ ਮਤਾ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਰੌਂਦੇ ਵੀਹਦੇ ਰਹਿਣ ਪਿਆਸੇ

ਅਜੇ ਵੀ ਮਾਂ-ਪਿਯਾਰਾਂ ਦੇ।

(ਪੰਨਾ 1 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾਕ ‘ਬਬਰ ਖਾਲਸਾ’ ਵਲੋਂ 2 ਜੁਲਾਈ, 1983 ਨੂੰ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਗ੍ਰਾਂਟਿੰਗ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ। ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹਮਦਰਦ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ‘ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ’ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਜੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਪਤੇ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ। ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਪਤਾ ਇਹ ਦਿੱਤਾ - ‘ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ’ - ਪੋਸਟ ਆਫਿਸ ਬਾਕਸ 77034 ਸਟੇਸ਼ਨ ‘ਐਸ’, ਵੈਨਕੂਵਰ, ਕੋਨੇਡਾ।

‘ਕੋਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਦੇ ਚੰਦੇ ਦਾ ਫਾਰਮ SUBSCRIPTION FORM

To

The Canada Darpan
P.O.Box. 67344, STN. 'O'
VANCOUVER, B.C.
CANADA V5W 3T1

Phone (604)321-6360

I am enclosing a ☐ cheque ☐ M.O. ☐ Draft as my Subscription for the year(s)..... I may be sent the newspaper at the following address :
Name.....
Address.....
City.....
Province.....
Postal code.....
PHONE.

One Year20 dollars
Two Year35 dollars
Three year50 dollars
Life membership.....200 dollars
ASIA.....80 dollars(a year)
U.S.A.25 dollars(a year)
Europe80 dollars(a year)
Africa80 dollars(a year)

ਸੇਫ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਗਾਈਡ

ਹੁਣ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਿਖਣੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਆਸਾਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਬਾਬੂ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੋਵਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬ ਛਾਪੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਟੋਰਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦੋ।

Available At:
Advance Driving School
4677 Main St., Vancouver
Ph. 872-7375

Goyal Video King
4156 Fraser ST., Vancouver
Ph. 873-8308

Paul's Plumbing
4774 Main St., Vancouver
Ph. 872-3118

Main Food Centre
6681 Main S. Vancouver
Ph. 324-4185

Mann Music & Video
6512 Main St., Vancouver
Ph. 321-6667

Panjabi Guide No. 1 (ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਈਡ ਨੰਬਰ 1)

ਛਪ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ
4 ਸਾਲ ਤੋਂ 8 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਓ
ਕੀਮਤ ਕੇਵਲ 5 ਡਾਲਰ
Panjabi Guide No. 2

ਇਹ ਵਰਕ-ਬੁੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕੀਮਤ ਕੇਵਲ 10 ਡਾਲਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਮੀਆਂ ਲਈ ਅਦੁੱਤੀ ਤੌਹਫਾ - ਅੱਜ ਹੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਗਾਈਡਾਂ ਲਈ ਲਿਖੋ :-

Kesar Singh

13487 - 98 A Ave.
Surrey, B.C. CANADA V3T 1C7
(604)581-3185

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਮੂਵ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਜਰੂਰ ਦੱਸੋ।

ਫਿਲਮ

ਦਰਪਣ

ਕੇ. ਆਰ. ਫਿਲਮਜ਼ - ਹਾਲੀਵੁੱਡ

ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਐਕਟਰ/ਫਿਲਮ ਮੇਕਰ ਕਵੀ ਰਾਜ ਹਨ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ "ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ" ਪੂਰੀ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਰੀਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਓਵਰਸੀਜ਼ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫਿਲਮ "ਐਕਸਲ ਵੀਡੀਓ" ਰਾਹੀਂ ਰੀਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ Outlets ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ।

"ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ" ਪਹਿਲੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਜੋ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਊਥ ਕੋਲੋਰਾਡੋ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ 7 ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਸਟਾਰ 'ਕਵੀ ਰਾਜ' ਅਤੇ ਅਲਕਾ ਜੋ ਟਾਈਟਲ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਨਵੀਂ ਲੜਕੀ ਜੋ ਕੋਲਗਰੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀਨਾ ਸੁਦ ਹੈ, ਦੀ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੜਕੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਟੀ. ਵੀ. ਤੇ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਸਭ ਸਰੋਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

ਫਿਲਮ ਰੀਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਫੀ ਚੁਣਵੇਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਈ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪੌਣ, ਡਾਇਲਾਗ ਪੌਣ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਆਸਧਾਰਣ ਫਿਲਮ ਹੈ ਜੋ ਰੋਗੂਲਰ ਹਿੰਦੀ ਮੁਵੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਆਪਣੀ ਜਾਣੀ ਪਛਾਣੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਵੀ ਰਾਜ "ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ" ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ, ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਫਿਲਮ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਰੀਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ

ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਥੀਮ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚੋਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਵਾਂ (ਹੋਰਾਨੀ ਭਰਿਆ) ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਦੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਉਲਝਣਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਕਹਾਣੀ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਭਾਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਪਰ ਖਿੰਡਿਆ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਕੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ (ਜਦ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਛੋਟਾ ਲੜਕਾ ਨਸ਼ੇ ਜਿਆਦਾ ਖਾਣ ਨਾਲ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਤੇ ਦੁੱਖੀ ਮਾਂ ਪੱਛਮੀ ਕਲਚਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਦੌਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਸੀ, ਵੱਡੇ ਪੱਤਰ (ਜੋ ਜੋੜੇ ਸਨ) ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ), ਅਲੱਗ ਹੋ

ਅਲਕਾ

ਅਤੇ

ਕਵੀ ਰਾਜ

'ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ'

ਫਿਲਮ

ਵਿੱਚ

ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਪਤੀ, ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਤੇ ਮੁਟਿਆਰ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਅਮਰੀਕਾ ਛੱਡ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼, ਘਰ ਤੇ ਬੱਚੇ ਪਾਲਣ ਲਈ ਵਧੀਆ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਪਿਤਾ 25 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਸਾ, ਮਾਣ ਇੱਜ਼ਤ ਬਖਸ਼ੀ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਫਿਲਮ ਪੱਛਮੀ ਕਲਚਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਭ ਉਲਝਣਾਂ ਤੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਟਿਆਰ ਲੜਕੀ ਦਾ ਅਮਰੀਕਨ ਲੜਕੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋਣਾ, ਜਿਹੜਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ।

"ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ" ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਡਰਾਮਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਐਕਟਰ ਤੇ ਐਕਟਰਜ਼ ਨੇ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪਾਰਟ ਅਦਾ ਕੀਤਾ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘੱਟ ਹੀ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਐਕਟਰ ਤੇ ਐਕਟਰਜ਼ ਬੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਹੋਸਲਾ ਰਖੋ

ਮਾਲਕ ਨੇ ਘਰ ਦੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਰੱਦੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਪੁੱਛਿਆ-ਕਿਉਂ ਬਾਈ, ਤੈਨੂੰ ਕਿਹਨੇ ਮਾਰਿਆ ਏ ਜਿਹੜਾ ਇਝ ਰੋ ਰਿਹਾ ਏ ਤੇ ਨੌਕਰ ਨੇ ਸਿਸਕੀਆਂ-ਭਰਦੇ ਹੋਏ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ-"ਜਨਾਬ, ਮੈਨੂੰ ਬੇਗਮ ਸਾਹਿਬਾ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਏ।" ਮਾਲਕ ਬੋਲਿਆ-"ਕੋਈ ਰੋਲ ਨਹੀਂ। ਹੋਸਲਾ ਰਖ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਮਰਦ ਬਣ। ਤੈਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦੇ ਵੇਖਿਆ ਏ।"

WHEATON PONTIAC BUICK GMC LTD.

ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਡਾਊਨ-ਪੇਮੈਂਟ ਦੇਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਅਸਾਨ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਲਓ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਵੈਨਾਂ ਆਦਿ ਵੀ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਤੇ ਖ਼ੀਦਦੇ ਹਾਂ — ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਜਰੂਰ ਦਿਓ।

FIREBIRD BY PONTIAC

Kuldeep Singh Jhand

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਝੰਡ
ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ ਜਾਂ ਮਿਲੋ
Bus. 526-2781

Res. 524-4137 Pager 687-7711 #7610
325 - 12th St., New Westminster, B.C.

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਵੈਨਾਂ, ਪਿਕ-ਅੱਪ ਅਦਿ ਹਨ-ਕੀਮਤਾਂ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵਾਜਬ ਹਨ। ਕਾਰਾਂ, ਵੈਨਾਂ ਤੇ ਪਿਕ-ਅੱਪ ਖ਼ੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਝੰਡ ਨੂੰ ਜਰੂਰ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਫੋਨ ਜਰੂਰ ਕਰੋ। ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।

SUPER BUYS

(ਪੰਨਾ 15 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਰਾਤੋਂ ਰਾਤ ਸਿਰਫ 'ਇਕ' ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਕੁੱਝ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਹਨ, ਹਰੀਜਨਾਂ ਲਈ, ਪਰ ਵੋਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਂਝੀਆਂ ਲੈਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਗੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹਿ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਮਨੋ-ਭਿਰਤੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸਮਤ-ਅਜ਼ਮਾਈ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ - ਆਪਣਾ ਆਚਰਣ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੋ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖੋ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ; ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਜਿੱਤੋ, ਨੈਤਿਕ ਜਿੱਤ ਉੱਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹੋ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਟੱਕਰ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ: ਛੋਟੀ ਮੋਟੀ ਟੱਕਰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਜਤਾਓ; ਬੇਸ਼ੱਕ ਵੱਡੀਆਂ ਟੱਕਰਾਂ ਲੈ ਲਵੋ; ਫਾਪਾ-ਮਾਰ ਫੁਰਲੀ ਜੱਥਿਆਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਦਬਦਬੇ ਤੇ ਜਥੇ ਦੀਆਂ ਪੱਜੀਆਂ ਉਡਾਓ; ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਇਲਾਕਾ ਮੱਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਮੱਲੋ; ਵੱਡੀ ਸਲਤਨਤ ਕਾਇਮ ਕਰੋ; ਹਕੂਮਤ ਖੁਸ਼ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਹਿ ਕੇ ਉਡੀਕੋ ਤੇ ਵੇਖੋ ਕਿ ਨਵੇਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਪੌਤੜਾ ਸੁਤ ਬੈਠਦਾ ਹੈ; ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੋ; ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਦਵੱਲੀ ਵਾਰ ਕਰੋ - ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਕਰੋ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਬਰ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰੋ; ਜੇਗ ਵੇਲੇ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਰਤੀ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੱਥ ਵਟਾਓ; ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ। ਪਰ ਜਮਹੂਰੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਬੰਦਾ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਥੋੜੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਤੇ ਖਿੱਡੇ ਪੁੱਡੇ ਸਿੱਖ ਕੀ ਕਰਨ? ਅੱਗੇ ਜਦੋਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ, ਪੰਥਿਕ ਸੰਗਠਨ ਬੜਾ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਸੀ; ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ, ਪੰਥਿਕ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਲਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਸੇਕ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ, ਪਰ ਕੀ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਬਹੁ-ਮਤੀ ਲੋਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਪੰਥਿਕ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਸੁਣਨ ਵਾਲੀ ਹੈ:

ਸਿਆਸੀ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਤੋਖਲੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 1929 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲਾਹੌਰ ਵਾਲੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ,

“ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਐਸਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਤਸੱਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।”

ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ 1931 ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀਸ ਗੰਜ, ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮਤਿਆਂ ਤੇ ਬਚਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ੋਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:

“ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਬਚਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤਿਆਂ ਉੱਤੇ ਯਕੀਨ ਰੱਖੋ। ਤੁਹਾਡੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ, ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਵੀ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਜਦ ਕਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਬਰਬਾਦੀ ਨੂੰ ਆਪ ਸੱਦਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਮੇਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਤੱਤ ਤੇ ਤੋਖਲੇ ਬਿਲਕੁੱਲ ਕੱਢ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਸਮਝ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਜੇ ਵਾਅਦੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਨਿਭਾਵਾਂਗੇ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਚਨਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਪੱਕੀ ਗਰੰਟੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਕੋਈ ਧੋਖਾ ਜਾਂ ਫਰੋਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਕਦੀ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਐਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਆਪ ਬਣੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੱਖ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਕੌਮ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਜਾਣਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।”

6 ਜੁਲਾਈ 1946 ਨੂੰ ਕਲਕੱਤੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ:

“ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਪੱਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਉਪਰੰਤ ਉਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜੇਹਾ ਇਲਾਕਾ ਅਤੇ ਇਤਜਾਮ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕੇ।”

5 ਜਨਵਰੀ 1947 ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਤੇ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਉਚੇਚਾ ਹੇਜ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ,

“ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ।” ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸਰਬ-ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਪਿੱਛੋਂ, “ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।”

ਗੀਤ

□ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਪ੍ਰਦੇਸੀ' ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ

ਜੇ ਸਮਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵੇ ਖੁਲ੍ਹੀ, ਫਿਰ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ਡਰਨੇ ਦੀ।
ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਠੇਡੇ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਗਮ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਮਰਨੇ ਦੀ।

ਇਹ ਲੋਕੀ ਤਾਨੂੰ ਦੇਵਣ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਜਾਨੂੰ ਬਚਦੇ ਨਹੀਂ।
ਜਿਹਨੂੰ ਹਿੰਜਰਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਜਾਲ ਦਿੱਤਾ, ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਭਾਂਬੜ ਮੱਚਦੇ ਨਹੀਂ।
ਜੇ ਮਹੀਵਾਲ ਉਹ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ, ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ ਉਹਨੂੰ ਤਰਨੇ ਦੀ।
ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਠੇਡੇ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਤੇ ਗਮ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਮਰਨੇ ਦੀ।

ਜੇਕਰ ਠੱਕਰ ਖਾ ਖਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ, ਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਜਾਨੂੰ ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ,
ਉਹਨੂੰ ਅੱਗ ਪਿਆਰ ਦੀ ਸਾੜਦੀ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮਰਨੇ ਡਰਦਾ ਨਹੀਂ।

ਜਿਹੜਾ ਅੱਲ੍ਹੜ ਰਾਹੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਉਹਨੂੰ ਲੋੜ ਕੀ ਹਾਉਂਕੇ ਭਰਨੇ ਦੀ।
ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਠੇਡੇ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਤੇ ਗਮ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਮਰਨੇ ਦੀ।

ਪੂਰਾ ਭੁੱਖ ਜੇ ਹੋਏ ਪਰਵਾਨੇ ਦਾ, ਉਹਨੂੰ ਲੋੜ ਕੀ ਹੈ ਫਿਰ ਸੜਨੇ ਦੀ,
ਜਿਹੜਾ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਰਕੇ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਉਹਨੂੰ ਲੋੜ ਕੀ ਹੈ ਫਿਰ ਸੜਨੇ ਦੀ,

ਇਸ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਰਕੇ ਪੱਧਰੇ ਨੇ, ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ਪੱਧਰੇ ਕਰਨੇ ਦੀ।

ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਠੇਡੇ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਤੇ ਗਮ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਮਰਨੇ ਦੀ।

ਇਹ ਇਸ਼ਕ ਮੁਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬੋਲ ਕੁਵੱਲੇ ਨੇ,
ਇਉਂ ਕਈ 'ਪ੍ਰਦੇਸੀ' ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਪਿਆਰ 'ਚ ਹੱਕੇ ਝੱਲੇ ਨੇ।

ਜੇ ਹੋਣਾ ਉਹ ਤਾਂ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ਹੋਂਦੇ ਭਰਨੇ ਦੀ।

ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਠੇਡੇ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਤੇ ਗਮ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਮਰਨੇ ਦੀ।

Nash N.S. Gill

Barrister & Solicitor

Notary Public

Personal injury & I.C.B.C

claims, Divorces,

Immigration, Estates &

Criminal

ਕਾਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਲੱਗ ਜਾਣ

ਨਾਲ ਇਨਸੂਰੈਂਸ ਦੇ ਕੇਸ ਤੇ ਡਾਈਵਰਸ-

ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਕੇਸ ਆਦਿ

ਹੈਂਡਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਫੂਨ ਕਰੋ

Bus. 853-9322

Res. 826-8207

New Office located at :

33232 South Fraser Way

Abbotsford, B.C.

ਖਬਰ ਦਾ ਖੰਡਨ

ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੰਪਾਦਕ ਸਾਹਿਬ ਕਿਸੇ ਖਿਆਲ 'ਚ ਗੁਆਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਬਰ ਲਿਖਦੇ ਸਮੇਂ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਥੇ ਜਾਵਾਂ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੱਧੇ ਲੋੜ ਤਾਂ ਪਾਗਲ ਹਨ।

ਖਬਰ ਛਪਣ ਦੀ-ਦੋਰ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਖਬਰ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਲ ਦੀ ਖਬਰ ਅਜਲ 'ਚ ਕਾਹਲੀ ਕਾਰਨ ਗਲਤ ਛਪ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਖਿਆ ਮੰਗਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੱਧੇ ਲੋਕ ਅਕਲਮੰਦ ਹਨ।

ਭੇਣ ਜਾਂ ਬੀਵੀ

“ਇਹ ਕੁੜੀ ਤੇਰੀ ਭੈਣ ਦੇ ਜਾਂ ਬੀਵੀ?” ਇੱਕ

ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਪਾਰਕ 'ਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਜੌੜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।

ਮੁੰਡੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ- “ਜਨਾਬ ਦੂਜੀ ਘੋੜਾ ਡਰ ਨਹਿਰ ਕੇ ਆਏ। ਹਾਲੇ ਇਹ ਫੌਜਲਾ ਕਰ ਰਹੀ ਏ।”

(ਪੰਨਾ 13 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਜੇਕਰ ਆਖੀਏ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਅਤਿਆਚਾਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਦਰਾ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਘਰਾਣੇ ਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰ ਕੌਮ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਰ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸੁਰਬੀਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹਰ ਕੌਮ ਤੇ ਹਰ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਗੱਦਾਰ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸਿੱਖਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੱਦਾਰ ਸਨ। ਇਹ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਭਿਆਨਕ ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਤਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ, ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ, ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਆਲ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਲੀਡਰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਹਨ। ਅਗਰ ਇਦਰਾ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, “ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਕੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ, ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਖੁਦ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਂਦਰੀਆ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਜਾਹਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੱਦਾਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਜਾਹਰਿਆਂ ਵਿੱਚ “ਜ਼ੈਲੂ ਕੁੱਤਾ, ਬੂਟਾ ਕੁੱਤਾ” ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾ ਕੇ ਤਾਂ ਕੀ ਜਿਵੇਂ ਇਦਰਾ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ, ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਸਾਰਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਲਈ, ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਲਾਈਏ, ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਬੇਸਮਝੀ ਵਾਲੀ ਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਕੇ ਇਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਭਿਆਨਕ ਪਾਲਿਸੀ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਤਾਰ ਬਦਲ ਕੇ ਚਾਹੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਜਾਂ ਪਿੱਤਲ ਦੀ ਪਾ ਦੇਈਏ, ਪਹੀਆ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਘੁੰਮੇਗਾ। ਇਸ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲੀਡਰ ਚਾਹੇ ਹਿੰਦੂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਿੱਖ, ਜਿਵੇਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਉਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੰਬਈ, ਆਸਾਮ, ਬਿਹਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਅਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਸੂਝਵਾਨ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਨਿਰਨਾ ਕਰੀਏ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਫਰਕ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੌਣ ਹਨ ਤੇ ਦੇਸ਼ਤ ਕੌਣ ਤੇ ਕਿਨਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਖਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੌਣ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਗਲ ਤੇ ਬੇੜੀਆਂ ਹੋਰ ਪੱਕੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਇਨਸਾਫ ਪਸ ਪਸੰਦ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰ ਪਸੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁੱਠ ਹੋਕੇ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਇਦਰਾ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਫਾਸੀ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੁਕਤੀ ਵਾਸਤੇ ਘੋਲ ਤੋਂ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸਭ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਾਸਤੇ ਘੋਲ ਲੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਹੀ ਤੌਰ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੌਮਾਂ ਅਤੇ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਹੋਣ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਮਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਤੇ ਬਿਦੇਸ਼ੀ ਲੁੱਟ ਖੁੱਟ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਰਤੀਆਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਜਾਮਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।”

ਤੁਹਾਡਾ ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕ

ਜੇ. ਪਾਲ

ਗੀਤ

ਤਾਰਾ ਗਿੱਲ, ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ

ਸੱਸੀਏ ਤੂੰ ਉਠ ਕੇ ਨੀ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਹਿ ਜਾ।

ਪੁਨੂੰ ਨੂੰ ਵੀ, ਆਪਣੇ ਤੂੰ, ਨਾਲ ਲੈ ਜਾ।

ਮਾਰੂਬਲ ਵਿੱਚ ਮਰੀ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਲਭਦੀ,

ਚਿਠੀ ਪਾ ਕੇ ਯਾਰ ਨੂੰ ਤੂੰ ਕੋਲ ਸੱਦਦੀ,

ਕੀਤਾ ਜਾਂਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਨਾ, ਕੋਈ ਵਾਇਦਾ।

ਪੁਨੂੰ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ.....

ਲੋਭ ਤੇਰੀ ਵੇਖ, ਸੀਨੇ ਬਲੇ ਲਾਂਬੂ ਨੀ,

ਮਰੀ ਪਈ ਦੇਖ, ਰਿਹਾ ਤੇਰਾ ਯਾਰ ਕੰਥ ਨੀ,

ਕਿਹੜਾ ਏ ਟਿਕਾਣਾ ਤੇਰਾ, ਮੈਨੂੰ ਕਹਿ ਜਾ।

ਪੁਨੂੰ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ.....

ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਤੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਭੋਰ ਘੁੰਮਦੇ,

ਮਹਿਦੀ ਵਾਲੇ ਰੰਗਲੇ, ਜੋ ਤੇਰੇ ਪੈਰ ਚੁੰਮਦੇ,

ਭੁਲ ਬਖਸ਼ਾਵਾਂ ਤੇਰੇ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਬਹਿ ਜਾ।

ਪੁਨੂੰ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ.....

ਮਹਿਕਦਾ ਗੁਲਾਬ, ਭਾਲੀ ਨਾਲੋਂ ਟੁਟਿਆ,

“ਗਿੱਲਾ” ਦਾ ਜੋ “ਤਾਰਾ” ਗਿਆ ਅੱਜ ਲੁਟਿਆ,

ਬਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਸੀ ਕੋਲ, ਤੂੰ ਵੀ ਰਹਿ ਜਾ,

ਪੁਨੂੰ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਤੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾ।

SUNSET PRINTING LTD.

4277 Fraser Street, Vancouver, B.C. V5V 4G1

(604)874-2023

- Bus. Cards
- Envelopes
- Letterheads
- Numbering

- Flyers
- NCR Forms
- Crash Imprints
- Work Orders

- ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਕਾਰਡ
- ਲਿਫਾਫੇ
- ਲੈਟਰਹੈੱਡਜ਼
- ਨੰਬਰਿੰਗ

- ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ
- ਐਨ. ਸੀ. ਆਰ. ਫਾਰਮ
- ਕਰੈਸ਼ ਇੰਪਰੈਂਟਜ਼
- ਵਰਕ ਆਰਡਰ

ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ 'ਹੁਕਮਨਾਮਾ' ਜਾਰੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ — ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ' ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪਾਰਲੀਮੈਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਤਨਖਾਹੀਏ, ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੋਵਾਂ 'ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ' ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ ਅਤੇ 'ਸਜ਼ਾ' ਨਹੀਂ ਕਬੂਲਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਵਰਤੇ। 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ' ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਸਿੱਖ ਇਸ 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ' ਦਾ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲੇ 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ' ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕਮਾਂਡਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਉਹ 8 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤੇ ਛੱਤਰੀ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਕਰਮਾ ਵਿਚ ਜ਼ੁਤੀਆਂ ਸਟੇ ਗਿਆ - ਇਸ ਲਈ ਉਹ 'ਤਨਖਾਹੀਆ' ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ' ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 16 ਅਤੇ 17 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੇ ਵਚਨ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ 14 ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਵਾ ਦਵੇਗਾ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਨੇ ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਬੇਇਜ਼ਤੀ' ਕਰਵਾਈ। ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਬਾ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਤੋਂ 'ਕਾਰ ਸੇਵਾ' ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਦ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 'ਤਨਖਾਹੀਆ' ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 11 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਬੁਲਾਈ ਜਿਥੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪ੍ਰਤੀ 'ਅਪਮਾਨ' ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੈਲਿੰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵੀ 'ਤਨਖਾਹੀਆ' ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

'ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ' ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤਾਰੀਖ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਹਲਕੇ ਹੋਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਪੱਕੀ ਤਾਰੀਖ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇ।

ਖਿੜੀ ਚਬੀਲੀ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ, ਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਨ ਲਗਦਾ,
ਚੁੰਨੀ ਹੇਠ ਲੁਕਾ ਲੈਂਦੇ ਜੇ, ਭਿੰਜੀ ਜਿੰਦ ਦੀ ਪੂਟੀ।

ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਸਾਰ ਸਿੱਖ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹੋਡ ਗਰੰਥੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ

'ਫੌਜ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ' ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਬਹਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਹਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੰਗ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਹਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ (ਗੀਟਾਇਰਡ) ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੂਨ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯੂਨਿਟਾਂ ਛੱਡੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਜਮੈਂਟ ਦੇ 1951-71 ਤੱਕ 20 ਸਾਲ ਕਰਨਲ ਰਹੇ ਹਨ - ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਹ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼

ਗੁੜਗਾਓਂ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਲੁਧਿਆਣੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਲੁਧਿਆਣਾ — ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਗੁੜਗਾਓਂ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਮਦਨ ਲਾਲ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਗਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਥੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਉਪਰ ਗੁੜਗਾਓਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਕੋਲੋਂ 20,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਇਕ ਪਿਸਤੌਲ ਫੜਿਆ

ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿੱਖ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 37 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਰ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਆਪਣੀ ਪੂਰਨਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਾਲਸੇ ਤੋਂ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਤੋਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਜਮੈਂਟ ਦਾ ਮਾਟੋ 'ਨਿਸਚੈ ਕਰਿ ਆਪਣੀ ਜੀਤ ਕਰੇ' ਹੈ।

ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਹਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਨਾਲ ਵਰਤਾਅ 'ਭਗੋੜਿਆਂ' ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸਗੋਂ ਖੁਸ਼ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

TAJ PALACE RESTAURANT

1256, Robson St. Vancouver, B.C.

Phone 669 - 5149

ਖਾਸ ਤੰਦੂਰੀ ਪਕਵਾਨਾਂ ਲਈ ਨਵਾਂ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ
ਤਾਜ ਪੈਲੇਸ ਖੁਲ੍ਹ ਗਿਆ!

- ਲਾਇਸੈਂਸ ਸ਼ੁਦਾ
- ਮੁਕੰਮਲ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਡ

ਵਿਆਹਾਂ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ
ਪ੍ਰਬੰਧ

BOOK RESTAURANT
FOR PARTIES

Open 11 a.m. to 2.30, 7 days

COUPON

\$1.00 OFF

with

CANADA DARPAN AD

Come and enjoy

LUNCHEON SPECIAL

just for \$6.95

21 fabulous items

WANTED

Kitchen helpers, Waitresses Bartender and
cook.

Apply in person